

Termeljünk többet.

Irta: **Borbola István,**

Kétségtelen, hogy a háboruviselés nemcsak vért követel, de gazdasági téren is nagyobb készletek előállítását teszi szükségessé. És ez a nagyobb tömegű szükséglet nemcsak az elsőrendű mezőgazdasági és ipari terményekre és cikkekre szól, de kívánatos, hogy minden néven nevezhető termelvény az eddiginél nagyobb mennyiségben állíttassék elő, mert a háboruból győztesen csak az az ellenfél kerülhet ki, akinek a háboru viseléséhez szükséges hadifelszerelése mellett minden szükséges kelléke megvan és az otthonmaradt polgárság sem nélkülözi az életfentartáshoz feltétlenül szükséges cikkeket. Mindannyian tudjuk, hogy a háboruban kevesebb kéz dolgozik és több a fogyasztás. De ha beletekintünk a háborus kiadásokba és látjuk, hogy a háboru egy évének költsége három és félszer akkora, mint amennyit az egész ország úgy mezőgazdasági, mint ipari téren egy év alatt jövedelmez, azonnal tisztán áll előttünk az a tudat, hogy az egyensúlyt csak többtermeléssel tudjuk fentartani és a háboru utáni idők csak akkor lesznek gazdaságilag elviselhetők, ha minden módon és téren iparkodunk eddigi termelvényeinkből három és félszer annyit előállítani, mint amennyit eddig előállítottunk.

Ha a háboru egy éve három és fél év jövedelmét emészti fel és számításba vesszük, hogy e sorok olvasásakor már két és fél éves háborúról szólhatunk és semmi kilátás nincs arra, hogy az a legközelebbi napokban befejeződjék, — önkéntelenül arra a meggyőződésre jutunk, hogy ezeket a sokszoros veszteségeket előbb-utóbb be kell hoznunk többtermeléssel, mert enélkül oly súlyos terhek nehezedenek reánk, amely a háboru okozta drágaságot nemhogy apasztaná, de nagyban növelni fogja.

Ezen állításaim valódiságát hivatalos számadatokkal nem támogathatom, mert azt a cenzura ugy is törölné; de felesleges is azt tennem, mert kétségtelen, hogy azt mindenki elhiszi és lelke egész mélyéből, legjobb tudásával azon fáradozik, hogy e helyzetből helyes kivezető uton haladva, hazájának segítségére legyen.

Mi, méhészek, a méhészet fellendítésével iparkodunk többtermelést előidézni.

Már évekkkel ezelőtt és azóta mindig tárgyalások, ülésezések, előadások és viták folynak arról, miként lehetne a méhészetben többtermelést előidézni és mindennek a vége az volt, hogy a kaptárak jóságában, alkalmasságában találtak a hibát és minden maradt a régiben.

Én, a magam részéről, nem kívánok a kaptárvitákhoz szólni, mert meggyőződésem és véleményem, hogy minden kaptár jó, csak azt kell tudni, hogy melyik vidéken, milyen kaptárral gazdaságosabb méhészkedni. És éppen ezért a többtermelés kérdésénél nem a kaptár után kutatok, amellyel több mézet termelhetek, — az én szerény véleményem az, inkább kutassunk oly egyének után, kik hajlandók méhészkedni és őket tanítsuk meg a méhészkedés lelketnemesítő és biztos megélhetést nyújtó foglalkozására, mert ki-ki ugyanis megtalálja előbb-utóbb azt a kaptárt, amely az ő vidéke méhlegelő viszonyainak legmegfelelőbb.

Ezen utóbbi állításomat nyíltan merem mondani, mert az e céiből tett körutazásom alatt csak elenyésző kevés számban találtam rossz legelő-

viszonyok között nagy kaptárt és jó legelőviszonyok között kiskaptárt.

Ha visszatekintünk méhészetünk utóbbi évtizedeire, sajnálattal kell tapasztalnunk, hogy méhészetünk nem valami tulságos módon gyarapodott. A visszaesésnek, igaz, van elég elfogadható oka. A legfőbb okot a mindinkább nagyobb mérvben terjedő belterjes, váltó gazdaságra vezethetni vissza, amikor a hajdani nagykiterjedésű legelőket a modern mezőgazdasági gépek kalászos és kapásnövények termőföldjévé tette és a fejlődő mezőgazdálkodás nem sok ideig hagyja parlagon aratás után sem a mezőt, újból felszántják másnövény alá és pihenés helyett műtrágyázással fokozzák a föld termőképességét.

A méhészet visszafejlődésében határozottan nagy szerepe van a répa-cukor és a növényi megásványi viasz feltalálásának, mert míg a cukor a mézet, addig mesterséges uton előállított viasz a természetes viaszot szorította ki a közhasználatból és ipari feldolgozásból. Ezért volt azután — még a legutóbbi tíz évet is ideszámítva — egész a háboru előtti évekig oly alacsony ára méznek, viasznak, amely ár mellett a méhészkedés nem tulsok hasznot biztosított. Ezzel magyarázható, hogy míg 1850—1870-ig 225.000 méhcsalád 617.407-re szaporodott, addig 1870-től a legutóbbi időig csupán 656.280 kaptár méhet számláltak össze. »A méhészet Kánaánjában, Torontál, Temes, Arad, Csanád és Csongrád vármegyékben a méhek nagyobbbrészt kipusztultak, a kaptárak üresen állnak; ha pedig ilyenek a viszonyok Kánaánban, milyenek lehetnek Zabulon földjén, az ország felső részében?« — kérdi Sötér.

Pedig nem így volt ez hajdan. A hatszáz éves Arad, Békés, Hont, Sáros, Szepes és Zólyom megyékben; Erdélyben pedig a Mezőségen, Barcaságon, Alsófehér és Háromszék megyékben oly virágzó volt a méhészet, hogy nem egy méhes gazdánál 200—300, sőt 800 méhcsalád is volt. És hogy a fejedelmek sem kicsinyelték le a méhtenyésztést, leginkább kiviláglik abból, hogy 1707-ben a Rákóczyak Nagyváradon több ezer család méhészetet állítottak fel, Horthy Miklós személyében pedig méhészmesterük volt. Eperjesen, Rimaszombaton, Rozsnyón, Selmechányán és Kasán szépen virágzó méz- és viaszfeldolgozó műhelyek voltak; így például Németi Mihály kassai mézeskalácsos egy maga 71.000 drb. mézeskalácsot gyártott 1725-ben. Lőcsén pedig annyi méhsört állítottak elő, hogy évente 20.000 forintot vett be abból a város. A vágújhelyi viaszgyertyákat Bécsbe és Berlinbe szállították. A méznek és viasznak is tisztességes ára volt; kitűnik ez abból is, hogy az 1526. évben 5 kaptár méh hasznát egy pár tehén, ökör, vagy ló jövedelmezőségével érték egyenértékűnek. 1552-ben pedig a budai török piacon egy keresztény foglyot adtak egy ice mézért. Az 1563-iki koronázó országgyűlés tartamára, nehogy valaki tulságos árákkal terheltezzék, a méz pintjének ára 5 dénárban állapított meg, holott egy köből buzaliszt ára 20, egy font marhahus 2, egy szekér fa ára pedig csak 25 dénár volt. 1572-ben Brassóban egy pint méz ára 18 dénáron kelt, — míg egy pint zsir, vagy egy jakó tej ára csak 8 dénár volt. A XVII-ik században pedig Kecskeméten egy pint mézet 70 pénzzel fizettek, amennyiért egy hizott sertést lehetett venni.

Ezen adatokból azt látjuk, hogy hajdan, a mikor a hasznot hozó méhészkedés még nem is volt ismeretes, mily szép jövedelmet hozott a méh-

tartás. Igaz, hogy akkor még nem volt cukor és az édességet egyedül a méz szolgáltatta, de viszont egy-egy méhcsalád nem is termelhetett anynyi mézet, mint amennyire azt — a hasznosított méhészkedés korában — kedvező méhlegelőviszonyok között fokozhatjuk.

A most dúló háboru módot és alkalmat nyújtott a méznek nagyobb mérvben való fogyasztására és semmi kétség nincs aziránt, hogy ezen zsidóadót pótló, izletes élelmiszer a háboru után kerestebb cikk lesz, mint azelőtt volt. Így, ha a mostani 10—12 koronás árakat nem is tartja meg, minden bizonyosan azonban oly ára lesz a méznek, amely mellett a méhésztisztességes és kényelmes életmódot folytathat. A jövőben a méhészetet már nem csupán szórakozásból űzik a méhészek, az biztos kenyérkereset lesz. Érdemes lesz tehát vele foglalkozni.

Ha viszont számítást teszünk arról, hogy nemzetgazdasági tekintetből mily sokat használunk hazánknak a méhészet fellendítésével, mert a méhészkedés kiterjedése egy új, eddig nem nagy jelentőségű gazdasági ágának haszonra fordítását eredményezi, azt hiszem, akkor minden arra alkalmas egyén szívesen részt kér a nagy horderejű nemzeti munkából és kész örömmel beáll a méhészek táborába.

De hogy a dolog lényegére térjek, állapítsuk meg, hogy a többtermelést miként lehetne elérni és miként volna az főleg kívánatos. A felelet igen egyszerű, — ez pedig az: méhészkedjünk többen és méhészkedjenek azok, akik főfoglalkozásuk mellett még a méhészkedésnek is időt szakíthatnak.

Ezrei és ezrei vannak a külterületi tanítóknak, az erdészeknek, vasuti pályaőröknek, kik foglalkozásuk révén oly helyeken laknak, ahol a méhészkedést szép haszonnal folytathatják, de erre ők nem gondolnak, arra őket senki nem figyelmeztette.

Milliókat menthetnénk meg a nemzeti vagyontól, ha az elhervadó virágokkal nem hagyánánk elpusztulni a mézet adó nektárt. Hányszegény vasuti őr küzd a megélhetés nehéz gondjával és senki nem nyitja ki a szemét, hogy a lakása körül elterülő térségen pompázó virágok kelyhében meglássa a jólétet biztosító kincset. Pedig mily könnyen javíthatna helyzetén, csak néhány kaptár méhet kellene felállítani az őrház udvarán és jövedelme sok száz koronával szaporodna. És mi erre a költség, fáradság? Ugyyszólván semmi.

Miért ne lehetne minden erdőőrnek legalább tíz kaptár méhe, hogy ezáltal jövedelme jó pár száz koronával több legyen. Tanítsuk meg ezeket a jó embereket a méhészetre, mondjuk meg nekik, hogy a méhészkedéssel szép kis jövedelmet szerezhetnek maguknak, akkor elértük a méhészetben a többtermelést és e mellett nem vontunk el egyetlen munkáskezet sem a főfoglalkozásától. Ha azután mindinkább több és több oly egyént nyertünk meg a méhészetnek, kik mellékfoglalkozásként szívesen méhészkednek, méhészetünk csakhamar elérí egykori fénykorát és oly nagy mértékben használunk az ország gazdasági érdekeinek, melynek biztos gyümölcsözése el nem maradhat.

Minden jó magyar méhésztanon iparkodjon tehát, hogy legalább egy egyént nyerjen meg évenként a méhészetnek és azt legjobb tudásával oktassa, mert úgy kívánja azt hazája mostani sorsa.

Reflexiók és idézések.

Maurice Maeterlinck „A méhek élete“ című művének ötödik könyvéből „a nászrepülésről.“

Közli: Lencz Géza.

Öreg méhésztanon vagyok, méheimet kedvelem és megbecsülöm; megfigyelőtehetséggel is rendelkezem, s mindezek dacára őszintén bevallom, hogy a méhkirályné nászrepüléséről gyakorlatilag ugyszólván semmit és elméletileg csak annyit tudok, hogy az a szabad levegőben csak verőfényes, jó időben történik és a here halálával végződik.

Miután méhészetem nagyobb arányu s azt magam kezelem, — természetesen a nászrepülések idejében mindig kevés az idő, ellenben sok a gond és munka. A nászútra induló és a menyegzőjéről hazatérő anyát ilyen körülmények mellett órákig nem leshetem. Méhészkedésem elég hosszú ideje alatt csak három esetben voltam szemtanuja annak, midőn valószínűleg eltévedt, talán termékeny anyákat a dolgozó méhek leszurtak és kihordtak. Termékenyeknek vettem őket azért, mivel fejlettek voltak. Fialat és terméketlen anyák leszurását a rajzási időben tucatszámra észlelhetjük.

Mint unikumot kell felemlítenem a következő esetet: Két év előtt, június hó végén, egyik szomszédom hozott nekem ajándékba pohárban egy gyönyörűen kifejlett anyát, melyet kíséroméhek nélkül ő egy rózsatőn lőtt. Az anyát beadtam egy öreganyás családomnak. A méhek őt azonnal elfogadták és későbbi petézése kifogástalan volt.

Most kérdelem: milyen kalandja lehetett ennek? Mi történhetett ezzel? Ez bizonyára egy a nászútról hazakivánczó és eltévedt királyné lehetett, melyet ugyan le nem szurtak, de talán kikergettek. Én másképen az esetet megmagyarázni nem tudom.

Királynékat lakon belül megtermékenyíteni eddig még nem sikerült. Maeterlinck erről a következőket mondja:

»Még sohasem sikerült fogoly királynét megtermékenyíteni. Mc. Lain tanár újabban mesterséges uton elérte néhány királyné megtermékenyítését, de csupán kényes, bonyolódott sebészeti műtét segítségével. Egyébként a királyné termékenysége korlátolt volt s csak ideig-óráig tartott«.

A méhkirályné megtermékenyítése tehát csak a szabad légkörben, szép, verőfényes napon történhetik, s ezen nászrepülésnek, a királyné ezen menyegzőjének csak két hites tanuja van. Az egyik tanu a magasztos kék égbolt, a másik tanu a mosolygó édes napsugár.

Valóban, két előkelő és fenséges tanuja a méhkirályné nászrepülésének, mellyel minden élő teremtetés nem dicsekedhetik.

Az isteni természet itt is, mint mindennél, a méhek életében, a rendkívüliséget a titokzatossággal és poézissal kapcsolá össze.

Maeterlinck ötödik könyvének első fejezetében a királyné nászrepüléséről a következőket mondja, s idézem azt szösz szerint Binder Jenő fordítása után:

»Az őt körülvevő himek, addig, míg közöttük marad, nem ismerik fel mivoltát. Künn hajszoják a szabadban a látóhatár legrejtettebb zugai-ban, anélkül, hogy sejténék, hogy csak az imént hagyták el, hogy egyazon lépen háltak vele s talán félre is lökték heves kirohanásuk alkalmával. Mintha csodálatos szemek, melyek egész fejüket csillogó sisakként borítják, csak akkor is-

mernék fel s vágyódnának utána, mikor a kék térben lebeg. Délceg sisakforgós csapatjuk minden nap tizenegyedtől háromig, főleg pedig délben, mikor a verőfény legerősebben ragyog, kerekedik föl annak a váratlanul megjelenő királyi arának, a keresésére, melyhez nehezebb hozzáférni, mint akármelyik mesebeli királykisasszonyhoz.

A legegyszerűbb észjárás is azt mondja: ha a here felismerné a királyné nővoltát, bent a kaptárban, akkor a megtermékenyítés bizonyára bent a kaptárban, vagy a kasban történne s a királyné nem lenne kitéve a nászrepülés sokrendbeli veszélyének. De így feltételeznünk kell, hogy a here a királyné nővoltát bent a kaptárban, vagy a kasban tényleg fel nem ismeri.

Maeterlinck a királyné nászrepüléséről a többi között a következőket mondja:

»A méhkirályné menyegzőjének, mely a derült égbolt káprázatos messzeségében megy végbe, — azt hiszem, — nagyon kevesen lesték meg a titkait; de meg lehet figyelni az ara tétovázó elindulását és a hitvesgyilkos visszatértét.

A királyné minden türelmetlensége mellett is megválasztja a maga napját és óráját, a kapuk árnyékában várva, hogy az ég azur urnáinak mélyéből pompás reggel áradjon szét nászának térségein.

Ekkor megjelenik a küszöbön, hol a munkájukat végző munkásnők hol közömbösen fogadják, hol fölgerjedve veszik körül, aszerint, hogy hagy-e hátra nővéreket a kaptárban, vagy pedig nem lehet őket többé pótolni.

Mielőtt felszállana, pár lépést hátrál, majd kétszer-háromszor visszatér a kijáró deszkájára s mikor jól bevészte emlékezetébe birodalmának képét és pontos helyzetét, mint a nyíl repül a zenit felé, oly magaslatokra és oly ragyogó légrétegekbe emelkedve, amelyekbe a többi méh életének egy szakában sem merészkedik. A virágok körül lebzselő himek messziről észrevették megjelenését, s magukba szívták azt a delejes illatot, mely lassankint a szomszéd méhesekig terjed. Ekkor hirtelen csapatba verődnek s nyomát követve, belemerülnek a mámoros derű tengerébe, melynek átlátszó határai egyre messzebb tolnak.

Ime, ez a méhkirályné nászrepülése.

Az isteni természet kifürkészhetetlen bölcsesége úgy rendelkezett, hogy az emberi szervezet egyik legjobb, legerősítőbb és egyik legegészségesebb táplálóanyagának, a pompás méznek termelésénél, a méhek — a természet ezen szerény és szorgalmas munkásnői — valami kiváló és különleges természeti törvények alatt álljanak, melyek egyrészt mélységesen titokzatosak, másrészt különlegesen különállók.

Ilyen a királyné nászrepülése és annak körülményei.

(Folytatom.)

Visszapillantás

méhészetünk multjára, — és kérelem méhésztársaimhoz méhészetünk jövőjéért!

Irta: **Fedorecskó Gyula**, méhészeti kísérleti állomás vezetője.

Fájdalommal telik meg szívünk, ha visszatekintünk Magyarországon méhészetére és annak hanyatlásáról olvasunk. Néhány szemelvényt hozok a multból, melyben ismertetni óhajtom a régi idők méhészetét.

A XIX. század elején még mindig voltak nagyobb szabású és jól jövedelmező méhészetek. Pl. Algyő községben 483 tenyésztő foglalkozott méhészetével, összesen 2415 kaptárban. Békésmegyében nem egy gazdának volt 200 törzs méhe; Jász-nagykunszolgalmegyében is nagyban üzhették a méhészetet, mert Kisujszálláson 1792-ben egy rozsnói kereskedő 178 akó mézet szedett össze. — 1816-ban még virágzó méhészetek, gyönyörű méheskertek voltak. De már 1831-ben, Staut József egész Magyarországon senkit nem ismert, aki 100 törzs méhet bírt volna. S ez így hanyatlott 1818-tól 1850-ig. A méhek zsongó-bongó világát halgatag tétlenség váltotta fel; a hajdan megtelt kaptárak — üresen — lomtárba kerültek, s virágzó méhesek pusztultak el.

Uj korszak a 40-es évek vége felé nyílt meg a németeknél, a méhésztársaimnál. De nálunk — magyaroknál — ebben az időben fegyverkezés, nemzeti hadsereg szervezése, vesztett csaták híre, reménytelen gyász követték egymást. Ki törődhetett volna ilyen időben a méhekekkel? Pangott minden, — pangott a méhészet is — és annyira hanyatlott, hogy az 1850. évi összeírás alkalmával találtatott a monarchia területén 1,408.200 kaptár méh, amiből Magyarországra és tartományaira 225.000 jutott, tehát négyzetkilométerenkint alig háromnegyed kaptár.

Kétszeres fájdalom töltheti el szívünket, ha meggondoljuk, hogy a most dúló világháború milyen irtóztató csapással sújt Magyar hazánk szép fejlődésnek indult méhészetére.

Már ott állottunk, hogy a magyar méhészet oly korát élte, hogy bárhol jelent meg a külföldön is produktumával, az elismerés pálmáját nem igen hagyta ott.

De hogy most ismét szüntelen szól a harci riadó, az ádáz élet-halálharcban — fájdalom — a méhészek soraiban is rés ütett, méhészetünk is pusztul.

Kell, hogy megrázzon bennünket ez a szomorú állapot. És hazafias kötelességgel ki kell lépünk a segítség, a mentés terére!

Ne engedjük pusztulni hazánk méhészetét!

Kedves méhésztársak! Nem hiszem, hogy kérő szavam elhangozzék a pusztában. — Azzal a kérelemmel fordulok Önökhöz: mentsük meg, ami megmenthető! Ne engedjük elpusztulni az árván maradt méheket. Adjunk utasítást a hadbavonult méhésztársaink családjainak, hogy rendben tarthassák méhésztartásukat addig is, míg visszatér méhésztársunk, a küzdő hős!

Nyissuk meg méheseinket a méhészetet kedvelők előtt! Hívjuk hozzájuk a rokkant katonákat, akiknek táborában sokan lesznek, kik azt sem tudják, mihez fogjanak. Oktassuk elméletben, gyakorlatban őket, hogy hazánk méhészetének sok új munkást nevelhessünk, hogy minél kevesebben legyenek a mások könyörületére szorultak; és hálaosan gondoljanak arra, hogy jót tanácsoltunk nekik, amikor felhívtuk őket, kezdjenek méhészetet.

24 erőteljes **méhcsalád** országos méretű kereten, részben kaptárral, részben kaptár nélkül **eladó**.
Bővebbet válaszbélyeg ellenében.

KONKOLY ELEMÉR

Rákoscaba.

A rokkant katonáknak egész tábora lesz, akik, ha eljut hozzájuk hívó szavunk, örömmel fogadják azt és hányan lesznek, akiknek egzisztenciájuk lesz talán ezáltal biztosítva!

Hazánk hanyatló méhésze pedig ezáltal meg lesz mentve és egy szebb jövő elé állíthatjuk.

Oktassuk ki azonban hallgatóinkat arra is, ne gondolják azt, miszerint csak kaptáros méheket kell szerezni és uszni fognak a mézben, mert a legjobb kaptár sem hoz hasznót a kontár kezében, csak pusztulást és — viasz-molyt!

A kaptárak kezeléséhez elméletileg képzett mester kell. A kontár lépten-nyomon ellenkezésbe jön a méhek törvényeivel, míg végre okulva a saját kárán, alig mer a méhekhez nyulni; helyesebbnek látja a paraszt-kasos méhészetet, tudatlanságát el nem ismeri, — az elmaradt haszonért szegény kaptárakat teszi felelőssé.

Annyi bizonyos, hogy mesteri kezek között sem ontják mindig a kaptárak a mézet, mert erre az időjárás és a méhlegelő gyakorol befolyást. Nincs kizárva, hogy egyik évben kétszer, háromszor pergetünk, a következő évben talán pótolni kell a szükségletet.

Ha azonban kaptáraknál ilyen eset előfordul, bizonyos, hogy akkor a kasokban nagyrészt elpusztul a méh.

Oktatásunk alkalmával az ilyen eshetőségeket is szóvá kell tenni és felhívni hallgatóink figyelmét, hogy ne sajnálják az időt és fáradságot, jó-hírű méhészeteket látogassanak meg, mert ott elméletben, gyakorlatban tanulni fognak és egypár korona utiköltségük bizonyára megtérül ezáltal. Az ott látottak pedig többet érnek drágán megvett »sabónos« előad-su szakkönyveknél!

Bírjuk rá hallgatóinkat szaklapok előfizetésére, mert szaklapjaink lehetőleg jobb méhészeink jó tanácsait közlik.

Én ezuttal megnyitom méhesem, mely 160 törzsből áll, orsz. m. 4 oszt. kaptárakban. — Van azonban Mayer-duc, Hungária kaptár, orsz. m. 3. oszt. kaptáraim és parasztkasaim, átmeneti közönséges rendszerrel. Van mindenféle méhészeti eszközöm, mellyel megismerkedhet a tanulni vágyó. — Megnyitom méhészetemet és bárkit, akit a tanulmány és a méhek szeretete hozzám vezérel, a méhészeti évad alatt szívesen látok és rendelkezésére állok úgy elméleti, mint gyakorlati oktatásban. Meghívásra hajlandó vagyok elmenni, utiköltségem megtérítése mellett, árván maradt méhesekhez, hogy ott az állományt figyelembe véve, a legjobb utasítást megadjam.

Amikor eljárásom megszívlelését kérem, méhésztársaimtól, egyben kérem a tek. szerkesztőséget, legyen szíves b. lapjában esetről-esetre közölni azon nemes méhészek nevét és lakhelyét, akik velem egyetértve, szívesen rendelkezésére állanak úgy a hadbavonultak méhesének gondozására, mint a rokkant katonáknak és másoknak méhészekké való kiképzésére.

Kérjük t. olvasóinkat, hogy szükségleteik beszerzésénél hivatkozzanak a Méhész-Ujságra.

A Szent István Társulat

Természet-szerinti méhészet.

Irta: Chorus Iván

(VII. Folytatás.)

A fix röpnnyilás nem az én találmányom. Láttam ilyen berendezést közönséges paraszt-kasos méhészetben a mult hetvenes éveiben. Abend András kevermesi méhészetében paraszt-kasai mind fix röpnnyiláson jártak, sőt Göndöcs Benedek apátplébános gyulai méhészetében is láttam egyes paraszt-kasokat így ellátva.

Kezdő koromban az aradmegyei Kurtakér, kicsiny oláh faluban a hetvenes évek közepe táján megtekintettem egy több száz családos paraszt-kasos méhészetet. Itt a földpárkányokra helyezett sárral tapasztott vesszőkasokból mind az aljdeszkán jártak ki a bogarak. Primitív berendezés mellett, már az akkori tudásom is bizonyos rendre szorított ebben a kezelésben, de mert az ilyen méhészek rendszerint babonás nézetekkel vannak eltelve, nem sokat bírtam kivenni a tulajdonosától. De mégis a következőket: Arra a kérdésre, hogy miért nem használ ládakaptárt, mint a falubeli tanító és mások, erősen tiltakozva azt mondta, hogy neki az nem kell, mert az szellős. A fenéksikban való kijárára pedig azt mondta, hogy az egészséges. Így tanította ezt az atyja, aki viszont nagyatyjától hagyományba kapta. — Tehát amit én ma állítok, az sem az én tudományom, legfeljebb az lehet az érdemem, hogy képes vagyok ma a 30—40 év előtt látottakat megdönthetetlenül okadatolni és pedig, hogy miért szellős, miért hideg a mai kaptár és hogy miért egészséges az a kaptár, amely fenéksikban van röpnnyilással ellátva. Lehet tehát a paraszt-méhésztől is tanulni.

Még valamit a röpnnyilásról.

Lapunk 5. számában Ludvig Ede méhésztársunk az »Anyaméhről« irt cikkében több pont alatt tárgyalja az anyaméh korbelti képességét. Az ott kimondottakat pontról-pontra nemcsak elfogadom, hanem meg is erősítem, mert magam is hasonlókat tapasztaltam és azok szerint kezelem a családot. Ludvig Ede méhésztársam ennél fogva nem fogja plagizálásnak venni, ha dolgozataim során minduntalan ugyanezen tényeket szedem elő és bizonyítani fogom, hogy a fix röpnnyilás milyen hathatós segédeszköz arra, hogy a kezelés gyorsan, pontosan végezhető legyen. Legfontosabb tétel ott nyilvánul meg, amikor a két éves anyákkal végezni akarunk, mert hiszen itt egyszersmind teljesen kifejlett építménnyel és nagy tömegű munkással van dolgunk. Mennyi idővesztés, szurás stb. jár az ilyen keretenként való átpakolással, míg a fix röpnnyilás ugyszólván alig számbavehető munkával segít.

Ha azután a félretett öreg családdal akarunk végezni, ott már csak a fiatal szelid bogarat, kevés népet találunk, ami a munkát játszva engedi végezni.

Ludvig méhésztársunk fent érintett cikkének kivonatát ajánlanám minden méhesbe, feltűnő helyen kifüggeszteni, hogy a méhész szeme előtt legyen és tudja minden időben, melyik kora anyával mi a teendője, melyiket mikor és hogyan kezelje. Szükséges ez, mert hiába, a méh nem jármos ökö, amit akár az ároknak is neki lehet vezetni.

(Folyt. köv.)

könyv- és papirkereskedése Szegeden. Divatlapokra, folyóiratokra, tudományos és szépirodalmi művekre előfizetéseket elfogad. —

A méhek haszonra való tenyésztése.

A méhek tenyésztéséből kétféleképpen vonhatunk hasznot, ugymint termékeiknek és maguknak a méheknek értékesítésével.

A haszonvételnek első módja régibb keletű és a méheknek azon a sajátságán alapszik, hogy nem csupán annyit gyűjtenek, amennyire szükségük van, hanem amennyit bírnak és elhelyezhetnek, feltéve, hogy ennyit kiad a legelő, a felesleget tehát elvehetjük tőlük.

Még csak 60 év előtt sem ismerték ennek más módját, mint a mézzel megtöltött lépek egy részének kimetélését, de ezt is csak az értelmesebb méhészek gyakorolták, mert a dolog ügyességet kíván és kockázattal jár, a többség tehát, — hogy semmit se kockáztasson, — ősszel lefojtotta a méhek egy részét és elszedte összes vagyonukat, vagyis a tőkéből vette ki a hasznot és ezt is nagy veszteséggel, mert mielőtt megfuladnának a méhek, megtöltik gyomraikat mézzel, amit magukkal visznek a sirba.

Az újabb időben, általában pedig Dzierzon fellépte óta, azonban nagyot változott a kezelés, különösen a felesleg elszedésének módja, ami most már megtörténhetik minden kockázat nélkül, — a méhek lefojtása tehát teljesen megokolatlan volna.

A haszonvétel másik módja — bár régente is adtak el és vettek méheket, — mint a méhekkel való kereskedés, csak azóta kapott jobban lábra, amióta könnyebb a szállítás és nagyobb lett a méhek kereslete.

A verseny azonban máris igen lenyomta a közönséges méhek árát, csakis az értékesebb, idegen fajtákkal érdemes még kereskedést üzni; a ki tehát bizik ügyességében, hogy a fajtákat tisztán bírja föntartani, — különösen ha a helyi viszonyok is alkalmasak erre, — nem fog veszteséget szenvedni.

Bármint vegyük is azonban hasznát a méheknek, tenyésztésüket háromféleképpen üzhetjük, ugymint: egyhelyben, vándorolva és vegyest, vagyis majd helyben, majd máshová helyezve át a méheket.

Mind a három mód lehet ajánlatos, de egyik sem feltétlenül belátásukon fordul meg, hogy számot vetve azokkal, azt a módot válasszuk, amelyik a főforgó viszonyoknak leginkább megfelel.

A helybeli méhészet legkevesebb költséggel és fáradtsággal jár; ha az állomást berendeztük, éveken át ugyszólván semmi kiadásunk nincsen, a szükséges munkálatokat akkor végezhetjük, a mikor érkezetünk van és mert még a rövidebb időközöket is felhasználhatjuk erre: nagyobb állományt kezelhetünk.

Ellenkező oldalról tekintve azonban, meggondolandó, hogy a méhészet jövedelmezősége teljesen a helyi viszonyoktól függ s ha ezek kedvezőtlenek, csak tengődnek a méhek, ha pedig elemi csapások érik a vidéket, igen lemaradnak, sőt tönkre is juthatnak.

Nem is kezdhünk nagyobb méhészetet, ha csak 6—8 heti állandó, vagy 2—3 ízben, de összesen legalább is ugyanennyire terjedő jó legelőjük nincs a méheknek, különben vagy meg se élnek, vagy legalább nem adnának hasznot.

A vándorméhészet független a legelőviszonyoktól, mert ha egy helyütt kifogyott a legelő, máshová vándorlunk a méhekkel, ahol bőven találnak gyűjteni valót, hasznunk tehát mindenestre nagyobb lesz. Felismerték a vándorméhészetnek

ezt a jó oldalát már a régi egyiptomiak, hellének, rómaiak, spanyolok és néhol föntartotta magát ez a szokás igen sokáig, nevezetesen Latreille még a múlt század első felében is — egyiptomi utazása alkalmával — Kairó és Damiette között 4000 kaptárral megrakott hajókkal is találkozott a Niluson és az olaszok is Réaumur korában még mindig vándoroltatták méheiket a Pón. Hazánkban és pedig különösen a Bánátban és Erdélyben szintén régóta szokásos a méhek vándoroltatása és méhészkednek ekként sokan még most is, legalább a szaklapokban több ízben volt szó kezekre épült vándorméhesekről, sőt a kiállításokon láttunk ilyeneket felszerelve és benépesítve is.

Ha azonban jobban fizet a vándorméhészet, több mellette a költség is, mert alkalmas kaptárakra és különös szállító eszközökre, ha pedig száraz uton történnék a vándorlás, igavonó marhára és minden körülmények között legalább egy kisérv személyre van szükség, aki felügyeljen a méhekre és elvégezze a szükséges teendőket; nem is bizhatjuk ezeket mindenkire, mert eltekintve a mindenféle eshetőségektől, már csak az is nagy tájékozottságot kíván, hogy a kifogyott legelőről időmulasztás nélkül oda juttassuk a méheket, ahol ismét bőven gyűjthetnek.

Kicsiben nem is érdemes vándorméhészetet üzni, mert a költségek aránytalanul csökkentenék a hasznot; kérdés még az is, hogy vajjon 50—60 kaptár után — amennyit egy szárazföldi vándorméhesben el lehetne helyezni — a költségek levonásával — maradna-e valami haszon.

Vasuton ugyan kevesebbe kerülne a szállítás, csak hogy ekként ritkán vihetjük a méheket oda, ahol legjobb legelőt találnának és amit megkímélünk a szállításnál, elfizetjük a fel- és lerakodásnál.

Szóval a méhek rendszeres vándoroltatása igen meggondolandó dolog; csak a vizen való szállítással lehet azt bizonyos nyereséggel üzni, mert egy dereglyén, vagy hajón 200—300 kaptárt is elhelyezhetünk, a költség tehát igen megoszlik és azonkívül, hogy a hajón minden munkát elvégezhetünk, legkevesebb rázkódásoknak vannak kitéve, következőleg nem is szenvednek sokat a méhek.

Akinek tehát módjában áll, — különösen kisebb, gőzhajók által nem járt folyókon — bizvást üzheti a vándorméhészetet is.

Amerikában szintén felkarolták ezt és csak nemrég hozták híret a szaklapok Mrs C. O. Perrine, chicagói méhészt vállalatának, aki erre a célra építettett uszó méhesben 2000 kaptár méhhez szándékozott a Missisipi partjain elterülő gazdag legelőket kihasználni.

Pedig meg lehetett volna jósolni, hogy a vállalat nem fog sikerülni, mert oly roppant kiterjedésű vízfelületen, mint a Missisipi, naponta témérdek méh pusztul el.

Más a helyi méhészettel kapcsolatos vándorlás, vagyis ha a helybeli legelő kifogytával át-helyezzük a méheket valahová közelbe, ahol jó legelőt találnak, amivel különben csaknem oda jutunk, ahová a rendszeres vándorlással, mert a célt, — hogy a méhek gyűjtése fönnakadást ne szenvedjen, — ezen az uton is elérjük.

A méheknek ily vándoroltatása ugyszólván sehol sem felesleges, mert alig van vidék, az országban, ahol kora tavasztól késő őszig állandóan gyűjthetnek a méhek, néhol a tavaszi, más-
hol a nyári, vagy őszi legelőben szenvednek hiányt, ha pedig nem gyűjthetnek, a készlet fogyaszt-

ják, veszteségünk tehát kétszeres; míg ha ugyanakkor a közelben jó méhlegelő volna, a méhek át-helyezésével nemcsak a veszteséget hártjuk el, hanem szép nyereségre is tehetünk szert.

Igy április közepén repcetáblák közelébe, május elején pedig, midőn a sík földön már elvirítottak a bogyós bokrok és gyümölcsfák, hegyes erdőségekbe vándoroltathatjuk a méheket, ahol csak most kezdenek a bokrok, fák virítani, május vége felé, midőn a hegyekben megfogyott a legelő, a lapályon azonban nyilni kezd az akác, visszahozhatjuk, ha pedig itt elvirágoztak az akác-fák, ismét a magaslatokra helyezhetjük át a kaptárakat, a hol csak most indulnak azok virágzásnak.

Junius közepén hársas erdők közelébe, nyár végén pedig oda vándorlunk a méhekkel, ahol hajdánat termelnek, vagy bőven van a tarlókon a tisztessű és késő őszi gazdagon mézel.

Igen természetes, hogy nem szükséges éppen minden alkalmat kihasználnunk, de ha csak egyet-kettőt használunk is ki, már sokat nyertünk, ha pedig elemi csapások érték a vidéket és nem áll módunkban, hogy késszel tartsuk ki a méheket, ez az egyetlen módja megmentésüknek.

Minden fáradság és költség nélkül persze ez sem megy, minthogy azonban nem szállítjuk meszsire a méheket és — különösen ha igavonó marháink vannak — nem is kerül az sokba, mert 1—2 éjszaka akár 100, vagy több kaptárt is át-helyezhetünk és könnyen rögtönözhetünk föléjük valami olcsó födelet, hogy az esők és nap heve ellen védve legyenek, nyereségünk bizonyos.

Szóval a méheknek ily vándoroltatása mindig hasznos, néha pedig szükséges is, előrelátóan cselekszünk tehát, ha úgy rendezzük be méhészetünket, hogy — legalább szükség esetében — vándorolhassunk is a méhekkel. (S. K.)

Mézelő gyomok.

Irta: Miskolczy Ferencz

A méhlegelők javításánál különösen a vadon tenyésző mézelő gyomok elszaporítására kell a főszólyt fektetni, mert ezek semmiféle művelést nem igényelnek és ott is tenyészik, ahová más növényt nem ültethetünk.

Ilyen mézelő gyom a kigyószisz, amely mézelő tulajdonságánál fogva figyelemre érdemes. Minthogy pedig nektárt adó virága június elejétől október végéig virít, állandó terített asztala méheinknek, amelyről számottevő mennyiségű mézet hordanak.

A kigyószisznek többféle faja van. A legelterjedtebb az ugynevezett »közönséges kigyószisz« (Achium Vulgare). Ez a faja az ország legnagyobb részében honos, minden méhész ismeri is, ha mindjárt a nevét nem is tudja. Ország- és dűlőutakon, kerítések mellett és árokban egyaránt jól érzi magát és 50 cm-től 100 cm. magasságra is megnő. Két éves korában virágzik, égszínkéék virágját valósággal ellepik a méhek. Mivel sem virágját, sem zöldjét egyetlen jószág sem eszi meg, legelőkön is igen jól tenyészik, csak arra kell gondolni, hogy le ne kaszálják. Magról szaporítható.

A kigyószisznek másik faja az Echium Album. Ez a gyom főleg Németországban van elterjedve és a német méhészek igen kiadós méhlegelőnek tartják.

Három év óta figyelem a virágzását, de én nem emelhetem a közönséges kigyószisz fölé,

mert egyazon nagyságu területen a közönséges kigyószisz több virágot hoz, tehát több mézet is ad, emellett erősebb és magasabb szára lévén, más gyomok által nem hagyja magát elnyomni.

Egyetlen előnye azért mégis van az Echium Albának, még pedig az, hogy tavaszkor elvetve, azon évben már virágzik, mert míg az Echium Vulgare évelő, addig az Echium Alba egy-nyári növény.

Ismeretes még a kigyószisznek másik két válfaja is, még pedig az Echium creticum és Echium plantagmerum. Minthogy azonban ezek a közönséges kigyószisztól alig térnek el, úgy alakra, mint tulajdonságra külön ismertetésük felesleges.

Olyan vidékeken, ahol nagyobb terjedelmű erdők és ezekben időnkint vágások (irtások), vagy legelők és kaszálók vannak, a kigyószisz-félékkel sokat lehetne javítani a méhlegelőn, mert egyszerű bevetés után magjait évről-évre elhullajtva, önmagát szaporítja.

Éppen ezért a magjait megszédni nagyon fáradságos, mert érett korában nyomban elszórja.

Jövedelmező méhészkedés.

Irta: Vajnovszky Vincze.

Röplyuk, kijáró nyílás, kijáró előter, szellőztető.

(VI. Folytatás.)

A kijáró nyílások felett, csakugy, mint a keretméret felett sokat vitatkoznak a méhészek; egyöntetű vélemény, megállapodás itt sincsen közöttük.

Fent, lent, vagy középen legyen-e a röplyuk? — e körül folyik a vita és nagy gondot okoz a méhészeknek.

Érveket lehet felhozni mindegyik álláspont mellett, s ezek nagyrésztben igazak is; azért általánosságban vázolva, én is megvilágítom e kérdést.

A kijáró nyílás (a kasokon inkább csak röplyuk van) a méhek házának kapuja és ablaka; feladata az, hogy a méhek azon keresztül közlekedjenek a külvilággal; itt állanak őrt és védelmezik meg életüket és vagyoniukat a betolakodó ellenségtől; ezen át nyerik a világosságot, a levegőt, mely az élet fentartására minden élőlénynek szükséges; ezen keresztül szellőztetnek, szabályozzák a belső hőmérsékletet.

Ezenkívül élelmes gyakorlati méhészek igyekeztek a kijáró helyzetét a kezelés könnyítésére és nagyobb mézhozam elérésére is felhasználni; nevezetesen a mézürnek és költőtérnek egymástól való külső elválasztására; a méhek kívülről tetszés szerint vagy csupán a méztérbe, vagy csupán a költőtérbe, vagy egyszerre mindakét helyre is bejuthatnak; felhasználják azonkívül méhszöktetésre és rajzás meggátolására is stb.

Minthogy a röplyuk (kijáró nyílás) számtalan cél megvalósítására szolgál, amelyek ésszerűségét tagadni nem lehet, nem csoda, ha újabb időben mindjobban e kérdés felé irányul a figyelem és hogy a röplyuk helye, nagysága, sőt alakja tekintetében is oly felette elágazók a vélemények.

Minden kaptár-feltaláló az általa választott röplyuk (kijáró nyílás) alakja, helyzete, nagysága és annak helyessége mellett kardoskodik; teszi ezt igen sokszor azért is, mert az általa használt kaptár és kezelési rendszer a kijáró nyílással elválaszthatatlanul összefügg.

Minden kijárónak megvannak az előnyei és hátrányai; sajnos, hogy nem lehet azt úgy meg-

szerkeszteni és alkalmazni, hogy a méhek tenyészése és kezelése által támasztott összes követelményeknek megfeleljen; az elhelyezés különbözősége szerint az előnyökből itt-ott valamit egy magasabb cél érdekében fel kell áldozni.

Az alsó röpnyílás előnye, hogy a méhek kényelmesen takaríthatják ki a lakás fenekére lehulló szemetet, méh-hullát; a méhek által fejlesztett meleg nem illan el oly könnyen, mint a felső röpnyílásnál; hátránya, hogy a levegő-cserét lassabban eszközözi, s ennek következtében különösen télen, mikor a méhek nem szellőztethetnek, a méh lakás levegője romlottabb, párásabb; a sok pára a méh lakást csapadékosabbá, a lépeket penészesebbé, a méheket fázékonyabbá teszi. A méz nagy vízfelvevő képességgel bírván, a romlott levegő és a nedvesség a nyitott sejtekben levő mézet is megromtja; ilyen méh lakásban a méhek szervezete, egészsége, s így az egész méhtörzs kiteleltetése is néha kockázatos; bizonyítja ezt az ily lakásokban felfalálható számosabb méh-hulla, s a téli vesztesség folytán legyöngült ilyen méhtörzseknél fellépő vérhas; nem ritka dolog az sem, hogy alsó kijáró nyílásnál a lehulló méh-hullák a kijáratot eltorlaszolják, főleg ha a hideg és egerek ellen a nyílást tulságosan elszűkítjük, ami csak fokozza a fenti bajokat és sok utánnézést tesz szükségessé.

Nyáron, tikkasztó hőségben, melyet a méh lakásban a méhek tulzsfolttsága tetéz, a szellőztetés robot munkája nagy munkaerőt köt le s a méhek szorgalmát megbénítja; egész rajra való munkás méh csüng kint a röpnyílás előtt nagy csomókban és tétlenül lopja a napot.

A méhészek e bajokon különféleképpen igyekeztek segíteni.

A röpnyílásnak széles és tágassá tétele által, szellőztető nyílások alkalmazása által, továbbá a röpnyílásnak fent, vagy középen alkalmazása által, vagy a röpnyílásnak nem vízszintes, hanem függélyes irányban kivágása által, stb.

Némelyek szerint nem szabad a nyílást sem télen, sem nyáron soha egy pillanatra sem elszűkíteni, sőt egyáltalán nem is szabad azt szűkre, keskenyre (kicsire) szabni, hanem jó tágasra, bőre, hogy minél több friss levegő áramoljon állandóan azon keresztül a méh lakásba; ezenkívül szellőztetők vezessék el a felesleges hőt és a romlott levegőt, hogy a méhek állandóan friss és száraz levegőben tartózkodjanak.

Az egerek és más méh-ellenség ellen fogazott szűkítőket alkalmaznak, melyek a levegő ki- és beáramlását nem gátolják.

Ezt az álláspontot részben helyesnek kell elismerni.

Ahhoz nem férhet kétség, hogy a méheknek állandóan friss és száraz levegőre van szükségük és nyáron a nagy hőségnek csökkentése szellőztetők által igen kívánatos és hogy a kijáró nyílást az egerek betolakodása ellen meg kell védeni.

Egy szempont azonban nem lett kellőleg méltatva az e táborban lévők részéről és ez az, hogy a méhek életfentartására — hideg időben — oly annyira szükséges hő elillanása miképen lesz megátolva, nagy röpnyílás mellett.

Lehet okoskodni, hogy a hő előállításához szükséges oxigén inkább megvan a friss, mint az elhasznált levegőben s a méhek a folyton beáramló nagyobb mennyiségű friss levegőből könnyebben előállíthatják a meleget, mint a szűk nyílás mellett gyéren betóduló levegőből.

Ez igaz; de ez még nem jelenti azt, hogy az előállított meleg levegő a méh lakásban bent is marad addig, míg az kellőképen felhasználódik.

Nagy nyílás mellett a termelt hő egy-kettőre elillan és ez nagy munkapazarlást és anyagvesztést jelent; másszóval a méheknek nagy hidegben, nagy nyílás mellett több mézet kell fogyasztaniok és nagyobb tevékenységet kell kifejteniök; a hő előállítása végett, mint szűkebb nyílás mellett.

Módjával kell tehát a friss levegő elméletét a gyakorlatba átvinni, nehogy késő bánat legyen belőle; a népességnek erőssége szabja meg a kellő korlátokat.

Minél népesebb a törzs, annál több friss, száraz levegőre, nagyobb röpnyílásra van szükség és megfordítva, vagyis legyen a röpnyílás szabályozható és a szükséghez képest használjunk szellőztetőket is.

Minden méhészetben vannak gyenge és közepes törzsek, lehet mondani, tulnyomó számban.

Hosszantartó, mindent felperzselő nyári forró napok után a méh legelő sokszor annyira megcsappan, hogy a méhek télire valójukat is alig tudják behordani, s a hordástalan időszak a legjobb törzseket is közepesekké és gyengékké teszi; átteleltetve — és további kellő gondozás mellett — a következő évben azonban újra haszonhajtókká válhatnak.

A nyitvahagyott óriási röpnyílások az ilyen családok áttelelését igen problematikussá teszik.

A kegyetlen, dermesztő zord telek szabadon süvitenek be a röpnyíláson; lesz ugyan friss és száraz levegőjük elég, de lesz egyuttal fokozatosabb mézfogyasztás, szenvedés és pusztulás is.

Gyenge családok nagy hidegben nagy kijárókkal át nem telelhetők; szél ellenőrzőkről, röplyuk védőkről, röplyuk szűkítőkről kell gondoskodni.

Van is ilyen használatban elég.

A legtöbb méhész igyekszik méheinek kellemes, meleg otthont biztosítani a téli időszakban.

Ugy lesz jó a röpnyílás, ha a friss levegő beáramlását, a romlott levegő és párák eltávolítását lehetővé teszi és mégis a melegség gyors elillanását is meg kell gátolnia; továbbá nem engedi be a méhekhez a téli pihenési időszak alatt a zavaró világosságot, a csalóka napfényt; télen a havon számtalan kirepülő méh hulláját látjuk megdermedve, ezeket a kaptár melege és a külső világosság csalta ki fészükéből. Legyenek a méhek inkább félhomályban, sötétségben és a nyugalmi időszak alatt megfelelő hőmérsékletben.

A melegebb évszakok alatt ellenkezőleg szolgáltatasson a röpnyílás elegendő világosságot a kaptárba, hogy a méhek korán munkához kelhessenek; legyen az tágítható és kényelmes, a nagyobb forgalom lebonyolítására, a népességi szaporodtával fokozódó levegőszükséglet kielégítésére és a hő szabályozására alkalmas.

Ha a felesleges hő elvezetésére a röpnyílás nem elegendő, külön szellőztetőket készítsünk, de vigyázzunk, hogy nagy léghuzat ne álljon elő; ezt a méhek nem szeretik s az anyát petezésében korlátolja; bár ez utóbbi körülményt nagyobb méz-eredmény elérésére felhasználhatjuk.

Legyen a röpnyílás olyan helyen, hogy a méheknek ne kelljen a kaptárban össze-vissza járkálni, míg terlűkkel lerakodhatnak, hanem a kaptár minden részét könnyen és gyorsan közelíthessék meg.

Érdekes számítást tett Kuntzsch hirneves né-



metországi méhész; számítása szerint egy célszerűtlen helyen levő röplyuk miatt a munkás méhek ezrei kiométerekre menő fölösleges utakat tesznek meg naponta, fáradtan, míg terhükkel lerakodhatnak.

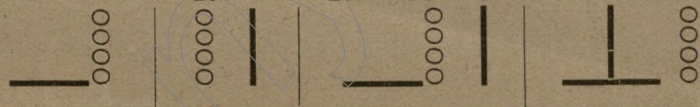
Ezt az utat nem repülve teszik meg, ami gyorsabb és könnyebb lenne, hanem bent a kaptárban mászkálva; mily lassu és terhes ez nekik, elképzelhetjük abból a mindenki által tapasztalt és megfigyelt tényből, hogy a méhek a röpnyilásnál leszállva, ott pihegve és fáradtan állnak meg, pihenés céljából és csak azután indulnak be a kaptárba.

Ha a röplyuk nem jól van elhelyezve, fáradtan kell a méheknek a felesleges utat megtenniök; ez egy-egy méhnél kicsi ut ugyan, de 30—40 ezer kijáró méhnél tekintélyes számra növekszik, egy méhtelepnél pedig ijesztő nagyságu uttá válik.

Ugyane méhész megfigyelése szerint a hazatérő munkás méhek addig nem nyugsznak, amíg az anya légkörébe, szimatjába nem érnek; tudják, hogy a család központja, a lelke, az anya, annak körében folyik a legfontosabb munka, a fajfentartás munkája, széjjel néznek, van-e ott valamiben hiány és legelőször is ezt a hiányt pótolják s a feleslegesnek mutakozó anyagot csak a központ kielégítése után raktározzák el távolabb eső helyekre; oly erős bennök az anya légkör utáni vágy, az anyához való vonzódás és ragaszkodás, hogy amint tapasztalta a mézet hordó méhek oly kaptárban, ahol a röplyuk egyenesen a Hahnmann-rácscsal elzárt mézürbe vezet be, — előbb átkinlódják magukat a rácson keresztül, a költőfészkekbe, az anya közelébe s mikor ott mindent rendben találtak, mennek ismét vissza a rácson keresztül a méztérbe és csak azután rakják ott le a terhüket.

Ha ez igaz, akkor a röpnyilást tényleg úgy kell megszerkeszteni, hogy a méhek a kaptárban felesleges utakat, főleg ilyen kinos utakat ne tegyenek, hanem gyorsan eljussanak oda, ahová akarnak és ahová a méhész érdeke is megkívánja.

A röpnyilásnak méh-hullával való eltorlaszolódása ellen derékszög  és összetett (két) derékszög alakban  is szerkesztik az alsó röpnyilást és abból annyit hagynak nyitva, amennyi a friss levegő behatolására elegendő; ismét mások dugóval elzárható, egymás felett álló röplyukakat alkalmaznak, azokból a törzsek legyengülése irányában egyet vagy többet elzárnak, nehogy az erősebb törzsek könnyen kirabolhassák a gyengébb törzseket, vagy pedig hűvös időben a gyenge családnak oly igen szükséges hő felesleges gyorsasággal el ne illanhasson; ismét mások ily röplyukak mellett álló vízszintes szabályozható röpnyilást is hagynak, vagy függőleges oldalnyilást,



vagy mind a két félélt kombinálva; természetes dolog, hogy nyáron valamennyi lyuk és nyílás teljesen nyitva van.

Az alsó röpnyilások hátrányainak elkerülése végett sokan a közép- és felső röpnyilást kedvelik.

A felső röplyuknál a méhklás alja szemete-sebb, szipolyosabb; a méheknek nagyobb fáradságába kerül a szemetet, méh-hullát kihordani, de a levegőcsere nagyobb, több friss levegő jut a méhklásba; a méhklás szárazabb, kevesebb pá-

ra csapódik le a méhekre, az építményre és a mézre; kevesebb lúcsok és penész képződik; szóval a lakás egészségesebb, de egyuttal hidegebb s a méheknek több meleget kell állandóan fejleszteni, mint az alsó röplyuknál; ez több mézfogyasztást (pénzvesztéséget) jelent.

A meleg levegő könnyebb természeténél fogva a felsőbb, magasabb helyek felé törekszik s minél fentebb van a röplyuk, annál könnyebben áramlik azon át a szabadba.

Kétszeres óvatosság szükséges a felső röpnyilás nagyságának meghatározosánál és nyitva tartásánál, nehogy tulságba essünk; összhangba kell azt hozni a méhtörzsek erejével, nagyságával.

A fiasítás az ilyen méhklásban későbbben kezdődik, lassabban halad előre, a gyenge törzs nehezebben kap lábra.

Előnye a levegőcsere könnyebb megújulásán kívül, hogy a kintjáró, elfázott, hazatérő méhek hamarabb huzódhatnak a kijáró nyílás közelében helyt foglaló méhcsomóhoz, s nem pusztul el annyira, mint az alsó röpnyilásnál, ahova hidegben a méhtörzs még nem huzódott le, s ahol a hazatérő beszálló méhek a meleg fészekig sokszor még nagy utat kell megtennie.

A felső röpnyilásnál a méh természete összeközösbe jön a helyzettel.

A fészek fent van a röpnyilásnál; viszont a méh a mézet is a felső helyre szereti raktározni; mindakettő egy helyre nem férhet el.

Kis ürmértékű kaptáraknál a felső röpnyilás nem válik be.

Való ez nagy ürméretű, keskeny, vagy nagykeretű, öblösebb kaptárakba, ahol a felső részen a röpnyilás közelében egy terjedelmes nagy fészek alakulhat ki, úgy, hogy jut hely bőven a méz leraktározására is hátrább, az ajtó felől eső lépeknél; mely esetben a nagy fészekből kikelő méh sokaság az alsóbb részeket is el bírja foglalni s a költést és mézraktárt alólra is ki tudja terjeszteni.

Ez sokszor csak a melegebb idő beálltával, későn sikerül.

Középső röplyuk-nyílással sokan az alsó és felső röplyuk hiányait vélték eltüntetni, de az ily egyszerű megoldással nem sikerülhet.

A hulladékot, szemetet, méh-hullát itt sem képesek a méhek oly könnyen kitakarítani, mint az alsó röpnyilásnál; a meleg is könnyebben elillan, mint az alsónál, bár nem annyira, mint a felső kijárónál; a levegő áramlása körülbelül a két szélsőség között mozog. A fészek azonban kétfelé van szakítva s annak kialakulását hátráltatja.

Bárhol legyen a röpnyilás, annak helyessége elbírálásánál figyelembe kell vennünk, hogy az a rablás meggátlására is kell, hogy szolgáljon; figyelembe kell venni továbbá a méhklás alakját és nagyságát is, melyet a röplyuknak világozással és levegővel kell ellátni, sőt a legelőviszonyokat is és sok esetben épen nem lesz felesleges a kaptáron nem egy, hanem több röpnyilást alkalmazni különböző magasságokban és távolságokban egymástól; ezek közül egyik-másikat a viszonyoknak megfelelőleg el is zárhatjuk.

Egyes kiváló méhészek a röpnyilás elé még előteret is alkottak.

Preuss, hires potsdami méhész veranda-kijárójának sok követője akadt; s az általa kitalált kijáró-termeckét tökéletesítették is.

Ez a méhész abból a tapasztalati tényből indult ki, hogy a szeszélyes időjárás a tavaszi fő-

hordásig sok méháldozatot követel; nem szükséges tehát arra törekedni, hogy spekulatív etetés, vagy más mesterséges utakon és módokon nagy családokat neveljünk a főhordásig, előáll az magától is, ha a kijáró méheket a nekik kedvezőtlen időben a kimeneteltől visszatartjuk s ez által őket a pusztulástól megóvjuk.

Hányszor látjuk, hogy már volnának szép, erős törzseink s egy kedvezőtlen időjárás halomszámra elpusztítja a kijáró méheket s néhány nap múlva arra ébredünk fel, hogy nyomoruságos törzsek kinlódnak a kaptárakban, melyekkel a főhordást lehetetlen kihasználni.

Az elveszett méheket kellett volna csak megmenteni, s nem áll elő ez a legyengülés.

A méhek megmentésére eszelte ki Preuss egyik eszközül a verandás kijárót. A röpnnyílás előtt egy pítarszerű előtér van, mely elzárható, s a méhek nem tudnak a kedvezőtlen időben kimeneni, ha a méhész nem akarja.

Elzárhatók, mint a tyukok, vagy a csirkék a ketrecbe, csak azt kell megfigyelni, és idejekorán megtudni, hogy mikor fordul kedvezőtlenre az idő, — az elzárásnak idejében kell történni, hogy a méhek ki ne mehessenek, mert ha már kint vannak, az elzárás késő.

Hogy a méhek ne is vágyakozzanak kimenni, rossz időben, még vízfordás végett sem, bent a kaptárban itatta meg őket.

Sok kijáró méhet mentett így meg a pusztulástól, s törzsei a kellő időre felnépesedtek s jó erőben maradtak, s ezen fogással és még egyéb kezelési fogással törzsenként, amint azt az általa rendszeresen vezetett statisztikával bizonyította, törzsenként átlag 5—6 kilogramm mézzel nagyobb eredményt ért el, mint ugyanazon vidéken hasonló viszonyok között más méhész.

Ez a veranda télen át elsötétítőül is szolgál a méheknek s azok minden csalóka időre nem jöhetnek ki, főleg ha el is votak zárva.

A méheknek télen át nem is annyira tisztulásra, mint zavartalan nyugalomra van szükségük, s ezt a verandás kijáró, mely minden kaptárra rá volt szerelhető s onnan bármikor levehető, előmozdította.

Nem is lehetne kifogást tenni az ilyen kijárók ellen, ha az az egy nagy hibájuk nem volna, hogy éber felügyeletet kívánnak.

A méhésznek egyik kezében mindig a hőmérő és barométer legyen és lesse, hogy mikor változik rosszra az idő; s jól vigyázzon, nehogy lekéssen a méhek elzárásával. Ha a külső munkában éri a méheket a rossz idő, az elzárás nem is lehetséges, mert a kint levő méhek ki lennének rekesztve s nem térhetnének haza vissza a kaptárba.

Kuntzsch, híres méhész, aki Preuss tanítványának vallotta magát és aki hasonló viszonyok között épen Potsdam mellett egy közelfekvő faluban méhészkedik, a kijárót akként alkotta meg, hogy a pítar magából a kaptár homlokfalából telik ki; kaptárjának eleje duplafalu s abból a röpnnyílás táján egy üreg van képezve, mely a röpnnyíláshoz előcsarnokul szolgál s egy rostaszövevel és egy deszkával eltakarható, illetve elzárható.

Ő a méheknek aggodalmas elzárására már nem fektet oly nagy súlyt, mint Preuss, hadd járjanak ki a méhek szabadon, bár elsötétítés és itatás által rossz időben ő is visszatartani igyekszik őket és különösen télen ő is szükségesnek tartja, hogy a pítar elzárása által a méhek sötétben tar-

tassanak, a hidegtől, szélről, egértől stb. megóvasanak s ezáltal téli nyugalomuk csendes és háborítatlan legyen.

Mint látható, a kijárók bármily alakuk legyenek is, a méhek életében fontos szerepet játszanak, a méhész kezében bizonyos célok megvalósítására szolgálnak; fontos szerepökül fogva tehát megérdemlik, hogy rájuk némi figyelmet fordítsunk, s ha lehetséges, kaptárainknál olyan kijárót alkalmazzunk, mely a legtöbb előnyt biztosítja.

A szellőztetőkre vonatkozólag röviden ismételtelen csak annyit említek meg, hogy a romlott levegő eltávolításán kívül a nagy hőség elvesztésére, továbbá a méhek rajzási hőségének csökkentésére és meggátlására is szolgálnak; alkalmazásuk által a méhek munkakedvében, szorgalmában nagyobb foku lankadás, visszaesés nem áll be; szorgalmuk inkább még nő, fokozódik és nem egyszer a rajzás is meggátlást nyer; mindezek következménye a nagyobb mézhozam leendő.

Nutt Tamás, angol méhész, már az 1820-as évek táján felismerte a szellőztetés fontosságát és kaptárrendszerét erre alapítva alkotta meg.

A kaptárból (a mézterekből) bádogcsövek vezették el a felesleges hőt s a hő tetszés szerint szabályozható volt.

A szellőztetés korlátozta az anyának petézési hajlamát, távoltartotta a méztértől, megakadályozta a rajzásra ingerlő hő kifejlődését s ezáltal legtöbb esetben magát a rajzást is; nagy hőség mérsékése által fokozta a méhek munkakedvét, vagy legalább is megakadályozta annak nagyobb foku csökkenését.

Rendszerével (kaptárával) állítólag hihetetlen magas mézhozamokat ért el.

A szellőztetők előnye a fenti szempontból elvitathatatlanok, s alkalmazásuk nem felesleges, különösen nyáron, amikor a méhek a kaptár belsejében előálló forróság elől a kaptárak röplyukai elé a szellősebb helyre menekülnek, s néhány napig, sokszor hetekig is, míg hűvösebbre nem fordul az idő, nagy csomókban ott csüngenek, érthetően tudomásunkra adva, hogy bent türehtelnek találják a helyzetet.

Milyen nagyok, milyen alakuk és hol legyenek ezek a szellőztetők? Ha magunk nem vagyunk képesek kitalálni, bizku azt a kaptárkészítők ötletességére, akik e kérdéssel is bizonyára szakszerűen foglalkoznak és azt helyesen megoldani igyekeznek.

(Folytatjuk.)

Általános tudnivalók.

1. Inkább legyen egy jó méhtörzs, mint tíz gyenge.
2. Sok raj, kevés méz; kevés raj, sok méz
3. Jó, melegtartó kaptárban a méhek télen át keveset fogyasztanak és jó erőben telelnek ki.
4. Ha télire jó bőven hagyunk méhtörzseinknek mézet, tavasszal nem kell etetni.
5. Mentől több méze van a törzsnek, az anya annál többet petézik, azért sikeres a spekulatív etetés.
6. Méhtörzseink száma az évenkénti pótlással tartandó fenn. De a szaporítást, a műraj készítését ezek a mézhordás befejezte után szabad foganatba venni.
7. A méhes körül mindig legyen víz; mert az nagyon szükséges a méheknek.
8. A méheknél mindent idejében kell megtenni. A gazda hanyagsága sok napszámos téllenségét hozza maga után.

9. Télen át méheinket semmi se nyugtalanítsa, annál kevesebbet fogyasztnak és nem esnek vérhasbetegségbe

10. Mentül kevesebb füstöt, a füst árt a méheknek.

11. Az indulatos ember sok szurást kap. Szeliden kell a méhekkel bántani.

12. A méhésznek a méhek természetét, természetrajzát teljesen imerni kell.

Azért is folytonosan tanulgasson, olvasson. Ismere teinek gyarapítására legmegfelelőbb a Méhész-Ujság, melynek egy évi előfizetése 8 korona és megjelenik minden hó 1-én. Minden méhész ajánlja e lapot társainak, amelyből mutatvány számot bárkinek szívesen küld a kiadóhivatal.



E rovat tartalma épp úgy érdekli a tanult és gyakorlatilag képzett-, mint a kezdő és támogatásra szoruló méhészt.

A képzett méhész — gyakorlati tapasztalatai alapján — e rovat esetleges hézagait kitöltheti, hogy ezáltal a kezdő méhészeknek segítséget, tanácsot nyújtson.

Felkérjük tehát olvasóinkat, hogy **kiegészítő tanácsaikkal** — jelen rovatunkban — lapunknak és egymásnak szíves támogatói legyenek.

Január hónap teendői.

Hova lett a tarka szivárvány az égről?
Hova lett a tarka virág a mezőkről?
Hol van a patakzaj, hol van a madárdal,
S minden éke, kincse tavasznak s nyárnak?
Oda van minden! csak az emlékezet által
Idéztetnek föl, mint halvány siri árnyak.
Egyebet nem látni, hónál és fellegnél;
Koldussá lett a föld, kirabolta a tél.

(Petőfi).

E hónap még a nyugalom, a pihenés szaka a méhesben, még a leggondosabb méhész is alig talál valami elfoglaltságot méhei körül. A méhek télen csak csendes nyugalomban vannak, de nincsenek álomba merülve, mint egyéb állatok, a vagy a rovarok egy jórésze; legjobban igazolja ezt természeti ösztönük, hiszen miért gyűjtenének maguknak télire élelmet. A méhek a szorgos munka idején nem kapzsi gazdájukra gondolnak s az édes nektárt, e kellemes csemegét nem az ő kedvéért hordják össze, hanem önfentartási ösztönüket követve gyűjtik maguknak a téli táplálékot, amelyet télen is apránként folyton fogyasztanak, még pedig annál jobban, minél zordabb idő van odakünn. Ha a kaptárak többé-kevésbé a dermesztő, metsző téli szeleknek vannak kitéve, sokkal jobban áthűlnek s mivel a besivító hideg szél nyugtalanítja is a méheket, így sokkal többet fogyasztanak, mint rendes körülmények között; ugyanez történik akkor is, ha a méhes körül nincs meg a teljes csend és nyugalom, ha jövés-menés, zaj és kopácsolás zavarja őket folyton, amidőn a méh természeti ösztönét követve, azt hiszi, hogy mézét akarják tőle elvenni s így iparkodik sok mézet magához venni.

A felvett több tápanyagnak több az emészthetetlen része, mely nagyobb mennyiségben gyülik össze az emésztő szervekben, s így ha a tél hosszúra nyulik s a méhek gyakorta vannak nyugalomban zavarva, oly sok bélsár halmozódik fel belükben, hogy azt már nem képesek tovább beleikben tartani; mivel pedig a zord időben nem röpiülhetnek ki, szokásuk ellenére benn a kaptárban ürítik ki magukból a felhalmozott piszkot s így a veszedelmes vérhast kapják meg, melyben a legtöbb család el is szokott pusztulni.

Ez eléggé bizonyítja, hogy a méhek létfenntartásához mennyire szükséges a teljes téli nyugalom s ha méheinket rendszeresen beteleltük, arra legyen gondunk, hogy e csendes pihenésüket mi sem zavarja. Ha a méhek telelőre is künn, nyári helyükön maradtak, úgy arra figyeljünk, hogy a különféle káros ellenségek, minők a menyét, egerék, cickányok, s a ház tájékát szívesen felkereső szarkák, varjúk, harkályok, cinkék a kaptárhoz ne férjenek, mert kopácsolásukkal folyton izgatják a méheket, melyek dühösen a röplyukhoz sietnek, s őket, vagy az ott leselkedő ellenség falja fel, vagy a zord időben elhagyva a meleg fészket, csakhamar megdermedve elpusztulnak. A röplyukakat kellően elszűkítsük, nehogy a törpe cickány, vagy pláne egér férközhessen be, amely mindegyik sok bajt tud tételnek idején a méhesben okozni. A cickány a mézben nem igen okoz kárt, inkább a lépeket rágja össze és a méheket képes teljesen kipusztítani, apránként az egész családot megeszi; az egér már inkább a mézet fogyasztja s az építményeket roncsolja össze, ezenfelül járkálásukkal, rágcsálásukkal folyton zajt csinálnak, ami a méhek nyugalomát zavarja. Ezen alkalmatlan vendégeket tehát riasszuk el a méhek közeléből, az egereket pedig zajtalan csapdával fogdossuk össze. Macska e célra nem alkalmas, mert a kaptárak és kasok között ide-oda ugrálva, maga is nyugtalanítja a méheket.

A méhekre tél idején a mindent éltető napsugár is káros hatással van, mert a röplyukba behatolva, a méheket csalódásba hozza, azt hiszik, hogy künn kellemes idő van, s kiröppenne a rideg hidegben, mindjárt megdermednek; ezért tehát takarjuk el a röplyukakat, hogy a napsugár be ne juthasson, de azért a levegő akadálytalanul behatolhasson. E célra ferdén a kaptárak elé fektetett deszka legmegfelelőbb, mely havazások alkalmával egyuttal meggátolja, nehogy a röplyukat hó fedje be.

Elégséges, ha fülünket csendesen a röplyukhoz téve, meghallgatjuk, vajjon csendben vannak-e méheink, s csak ha nyugtalan zugást hallunk, lehet a baj okát körülményesebben kikutatni.

A méhek gondozása januárban kevés munkát ad. Ha az idő —10—10 C. fok meleg, seperjük el a méhes körül a havat és hintsünk a kaptárak körül szalmát, mert ilyen időben a méhek tisztuló kirepülést tehetnek.

Ilyenkor a méhecskék tisztuló kirepülése alkalmával legyünk résen. Szükség esetén lássuk el a családokat mézes lépekkel is. Az itató-edényeket töltsük meg vízzel, mert esetleg enyhe idő esetén — az anya — már e hó végén megkezd a fiasítást, s e munkájához a szükséges táplálék előállítására céljából okvetlenül szüksége van vízre.

Akinek könyv, zenemű papíraru, írószerekre, vagy képekre van szüksége, az forduljon könyv- és papirkereskedéséhez

a Szent István Társulat
Szeged, Kárász-utca 10. szám.

Az elhullott méheket távolítsuk el a kaptár aljából. E munkánkat gyorsan végezzük, hogy ki ne hűljön a fészek és olyan bőven lássuk el a családot élelemmel, hogy ne legyen szükség a fészket — hasonló célból — ismét bolygatni.

Okszerű méhész amellet, hogy a tavaszi munkák előkészítésével foglalkozik, szakismereteit is gyarapítja.

IDŐJÁRÁS.

Rovatvezető: LUDVIG EDE.

1917. január.

1.—10. Változó hőmérséklet; általán mérsékelt éjjeli hideggel.

- 1.—2. Enyhe.
- 3.—4. Csapadékra hajló.
- 4.—10. Derülésre hajló idő.
- 6.—8. Hideg.
- 9.—10. Enyhébb, csapadékra hajló.

10.—18. Hideg.

- 13. 15. Borultas, fellegeş, esetleg szél.
- 16.—19. Borult, csapadékra hajló idő

17.—29. Enyhe.

- 17.—21. Borultas, erősen csapadékra hajló idő, éjjeli fagyokkal.
- 21 én nappal is hideg.
- 19. 23. Borultas, felleges, csapadékra hajló idő.
- 21.—24. Erősebb éjjeli fagyok.
- 25.—27. Szeles idő, esetleg csapadék.
- 30.—31. Borult, csapadékra hajló idő.

*

Megjegyzés. A telünk enyhe, csapadékban bővelkedő, a sár ugyancsak nagy. Hogy az időjárás megmarad-e ezen állapotban, — csak a következőket mondhatom:

- 1. Nagy telünk — értve nagy hideget és havazást — nem lesz.
- 2. Annak az »erőnek«, amely a telet enyhévé

ELADÓ BIRTOK.

1200 hold homok birtok, 15 hold szőlővel, 280 hold őszi vetéssel, vasut állomáshoz 15 percre, vasuti fővonal mellett Biharmegyében családi okok miatt eladó. Bővebb felvilágosítást ad:

R á c z B é l a,
Bagamér (Bihar megye).

teszi, jelenleg befolyása nincs a télre; tehát a tél lehet mérsékelt hideg is.

3. Egyetlen hideg pontot látok a januári időjárásban és ez 15-én van.

4. A hideg néha »zónák«-ban jelentkezik, t. i. egyes vidékeken hideg, télies idő van, míg más helyeken enyhe. Így történt pl. december hónapban, míg nálunk az Alföldön enyhe időjárás volt, addig Romániában havazott. E zónák az egész földgömbön végighúzódnak. Most januárban e zónák ideje 1.—10. között van.

5. December hónapban »bizonytalan időt« jeleztem; ennek magyarázata az, hogy két »erő« dolgozott egyszerre, egyik hidegre, a másik melegre. Most ezen idő január 10.—18. között van, a hidegre dolgozó »erő« tulsulyban van s lehet, hogy a tél ekkor adja ki a »mérget«, miként az Alföldön magyar ember mondani szokta.

December havi

TUDÓSÍTÁSOK.

Sóhát.

Méhte'epem Ung-megye felső részében a Kárpátokban van, körülvéve magas erdős hegyekkel. Az 1916. évben a méhek kitünően teleltek. Téli vesztésség csékély, alig volt 10—15 hulla egy-egy családban. A tavasz kezdetétől fogva meleg és szélszendes volt. A méhek március 4-től — majdnem megszakítás nélkül — hordtak virágport, az itt nagymennyiségben előfordulóogyoró-bokrokról. A méhcsaládok szépen fejlődtek. Az első raj május 15-én vonult ki, máskor május utóljá körül. Valamennyi méhcsaládom Orsz. Egyesületi kaptárban van, e rendszer legjobban állik be e vidéken. A vidék méhészei — kivéve az intelligensebb elemet — mind káros rendszerben méhészkednek és méznyerés végett a családokat lekénezik, szóval a méhészet itt még kezdetleges.

Méhlegelő javítása ez idő szerint szükségtelen e vidéken, mert a közelben elterülő sok ezer holdas erdő-vágás területeken rengeteg mennyiségben előforduló erdei fűzike (Epilophium) s más kárpáti virág bőséges legelőt nyújt a méheknek. Itt megjegyzem, hogy arra a tapasztalatra jutottam, hogy e vidék virágai sokkal kevesebb, de sokkal jobb mézet szolgáltatnak, mint az alföldi virágok. Sőt vannak virágok, melyek egyáltalában mézet nem tartalmaznak, míg ellenben ugyanazon virágok az Alföldön ömlesztik a mézet, ilyen például az akác. Van néhány fa belőle, melyet már én telepítettem s virágzásakor egyetlenegy méhet nem lehet látni rajta, s elvirágzás után a hüvelyek teljesen üresek, vagyis a magvai nem csiraképesek.

E vidéken két járásban körülbelül kétszáz méhész ezer családdal méhészkedik, ezek közül nálam száz és még vagy száz elszórtan mozgó rendszerű kaptárban van, a többi mind káros.

Az 1914—15. évben az itt folytatott hadműveletek következtében körülbelül kétezer méhcsalád tönkre tétetett.

Méz ára e vidéken is tekintélyesen emelkedett.

Méhészetemből ez idén négyezerkétszáz korona bevétel volt, viaszok nélkül, viaszkom is van 40 kiló.

Méz ára 6—7 korona között ingadozott.

Méhészeti egyesület e vidéken nincs.

Dezsőfy János.

Csővár.

A háboru miatt bogárkájink is szenvednek, mint más gazdasági ág. Még maga a természet is mintha ki lenne forgatva: fordítva jár az időjárás is. Akkor esik, mikor jó idő kellene, a hideg is kicserélte szereplési idjét: télen nincs hideg, nyáron nincs meleg.

Az orosz betöréskor féltettük ezen drága jószágainkat, a méheket, de Istennek hála, az ellenség nem juthatott

időig. Ott pedig, a merre járt, nem sok pusztítani való méhet találhatott.

Csövár községe, melyről tudósításom szól, a Cserhát hegységben fekszik. Hegyes, völgyes vidék, hegyei befásítva. A méhészetre közepes, jó időjárás esetén elég jó vidék. De mivel a völgyei szűkek, a magas hegyek elszigetelik egyik völgyet a másiktól, a méhek csak a lakta völgy virányára szorítkoznak. Azért veszedelmes egy helyen sok méhcsaládot tartani. Pedig kis községünk már benne van ebben a hibában. — »Több a halás, mint a foka« — szoktam mondani annak, aki érdeklődik méhészetünk iránt. Községünkben az ő szűk völgyével 9 számottevő méhész van, mintegy háromszáz méhcsaláddal. Egykét évtizeddel ezelőtt, amíg csak magam méhészkedtem, jobb méhészetű évekre emlékszem. No meg talán az időjárás is kedvezőbb volt. Bizonyítja állításomat ama körülmény, hogy akkor április hó végén már voltak rajaim, most azonban május hó második felében van csak vagy azontul. Ezzel nem azt akarom mondani mintha vágyódnám rajok után, ezt csak mint az időjárás fokozta méhcsalád fejlődését említem fel. Régebben az is megtörtént, hogy már a gyümölcsfa-virágzásból is pörgettem, most a méhcsalád megerősödését sem igen segíti elő a gyümölcsfa-virág. Azelőtt méheimet feleannyi mézzel télelhettem be, mint most, s mégis nagyobb eredményeket értem el, mert méheimet annyi mézzel kell ellátnom, hogy az akácvirágzásig elegendő legyen mézkészletük. Még akkor is, ha az akácvirágzás elején az idő pótolja a méhek kiröpülését, többször bekövetkezik a nagy baj, a szükségből való etetés. Azért nem hagyhatom magamat soha méz nélkül.

A legutóbbi néhány mostoha esztendő csapásából kivettük mi is részünket. Nyomorítottuk szegény méheinket a cukor-póttáplálékkal. A sok fáradozás s csekély mézbeli produktumon kívül, csupán a méhcsalád megmentése mondható egyedüli eredménynek. No de ez is valami, nem kellett a mesebeli csirkével etetni méhinket, mert most az is drága méheledel volna. Ámbar a mézet is jól megfizetik mostan, 8 koronát szívesen adnak kilójáért. — Később, ami kell is hogy úgy legyen, 10 korona lesz az ára, s ez arányos lesz a többi áru áremelkedésével, mert hiszen mindennek tízszeres ára van mai nap.

Ha tekintetbe vesszük, hogy a méz nemcsak mint kitűnő tápszer, de mint gyógyszer is szerepel a háztartásban. Különösen pedig a mostani nagy zsirhiányban, lakosságunk legszegényebb osztálya, mint zsirpótló háztartási cikket rendszeresen használja a mézet háztartásában a tézfélénél, mert hogy nem sok kell belőle, s izlettessé teszi az eledelt.

Igy van ez nemcsak községünkben, de szomszédfalvakban is, a nép már megszokta a mézfogyasztást. Méhészkedés első éveiben, csupán a karácsonyi ünnepekre szerelték be a lakosok mézet, s ezen alkalomkor legfeljebb 20—25 kilogramm volt az egész mennyiség, ami elfogyott.

Mai nap, már néhány métermázsát tesz ki azon mennyiség, amit csak, ami 650 lélekből álló kis községünk lakossága fogyaszt el egy év alatt. Hogy mily közegészségi viszonyok a következménye ezen nagy mézfogyasztásnak, csakis kecsgetőt írhatnak róla.

Végezetül pedig tudósításom tulajdonképpen tárgyról, a háború okozta következményekről szólok. Bizony mi is meg vagyunk akadva méhészmunkás hiányában. — Szól ez leginkább a pörgetés idejére.

Neveltettem ugyan közönségünk lakosai közül néhány ügyesebbjéből kisegítő-munkást, de az most mind a hártéren van. Ugy, hogy ha a családom felcseperedett tagjai, gyermekeim nem segítenek, meg lennék akadva. A község méhészei pörgetés idején, maguk méheivel vannak elfoglalva, azok segítségére nem számíthatok.

Az őszi betelelésnél azonban már bővében vagyunk a kisegítőnek. Nem csak közönségünk méhésze van meg gondolva, de az itthon levő méhészeink eljárnak még a harmadik faluba is a méheket betelelni. Sőt egyik-másik rendszeresen kezeli, a vidéki uradalmak nagyobb méhészetét egész éven át, már évek óta. Magam méheit azonban leginkább én szeretem betelelni. Jelenleg 170 családból áll azok száma, de szeptember hó közepétől, november hó végéig ráérek velük végezni s az eredményben mit sem változtattam, hogy a család előbb, vagy később van betelelve.

Ha az időjárás is úgy kedvezne bogárkainknak, mint amily figyelemmel, gonddal, mondhatni szeretettel végezzük ezen rájuk nézve oly igen lényeges munkát, akkor nem lenne panasza ok. De az idő sokszor mostoha. Mindamellett mindig a legjobbat remélve, mindig a legnagyobb gonddal, odaadással, rendezzük be méheinknek a téli fészkeiket, tudva azt, hogy ők a hidegben tetetleneek magukban, s a mi előzetes gondosságunktól függ az ő létük. Ne is legyünk fukarak ebbeli fáradozásunkban, a legjobbat tudással végezzük ebbeli dolgainkat.

S ha szeretettel végeztük munkánkat, s ha az időjárás is csak kicsit kedvező lesz, a tavaszi verőfényben vig zsongásuk és kitartó munkájuk lesz érte jutalmunk.

Pohánka Ödön.

Nagyvárad.

A méhlegelő javítása érdekében környékünkön eddig nagyon kevés tétetett. Történtek és történhetek is esetek, amikor hatóságilag a méhlegelő javítása végett bizonyos intézkedések fogantatva vétettek. Pontos statisztikai adatokat fogok erre nézve kérni a nagyvárad méhészeti vándor szaktanítótól s akkor részletesen beszámolókat szívesen fogadunk.

Tudomásom szerint mézelő cserjék és fák lettek elültetve a Nagyvárad ösiből Biharpüspökbe vezető vicinális vasut mentén itt-ott, az oldal partfalak megkötésére, a melyek között a vasut visz; ez nem sok ugyan, de mégis jó, mert állandó jellegű lesz; ez egy példa arra, miként lehetne a méhlegelőt hasznosan feljavítani.

A földművelésügyi minisztérium nagyvárad kirendelttsége a tavaszon — ingyen — mézelő magvakat osztott szét.

Szép ez a jóakarát, de véleményem szerint ily módon a méhlegelőt még ideiglenesen se lehet feljavítani, mert a magvak szarazét elszórva nem igen kelnek ki, s olyan magvakat, amelyek nem egyuttal gazdasági tenyésztésre érdemes növények magvai, háiba szórunk el, elterjedni és mézelés szempontjából haszonhajtókká válni sohasem fognak; egy kis körre, néhány négyzetméternyi területre szorulnak azok s így szóra alig érdemesek; kivételt legfeljebb csak az oly mézelő növények magjai fognak képezni, amelyek gyomszerű, kiirthatatlan dudvaként tenyésznek; ilyeneket érdemes meghonosítani művelés alá nem eső területeken és érdemes rábízni a természetre elszaporodásukat; de ilyen nem sok van.

Ipolyi Keller Gyula, a kirendeltség vezetője, mint aki a Tiszántúli méhészegylet megalakulására a kezdeményező lépéseket megtette, átlátta a méhlegelő kérdésének nagy fontosságát és szép reményekkel biztatta a nagyvárad méhészeket, programjával véve fel a méhlegelő feljavítását.

Sok ilyen kérdés fontosságát megérteni tudó vezető egyéniségre volna szükség az országban, akik tudnának és akarnának is hatáskörükben valamit tenni, hogy végre valahára megindulna és helyes mederbe terelődné ez a dolog.

Ezzel szemben, lépten-nyomon tapasztaljuk, hogy a községek előljáróságai és magánosok mindent elkövetnek a méhlegelő irtására, utcasarkon 20—30 éves akácfa és egyéb mézelő fák omlanak le a fejszecsapások alatt; így történik ez B. Püspöki és Nagyszántó községben is; utóbbi helyen a községi bíró az ezt ellenzőkkel szemben azzal érvel, hogy nem lakunk erdőben, vagyis, aki árnyas zöld nyíhet adó fákra vágjuk, az menjen az erdőbe lakni; szerinte szükséges a fák kivágása azért is, mert az utcák nagyon sárosak; ha nincs fasor az utcákon, a szél jobban felszárítja az utcákat; a község megspórolhatja az utak feljavításához szükséges kavics- és homok-hordási költségeket.

Szóval az előljáróság és magánosok is némely községben a legcsekélyebb okból elhatározzák a mézelő fák kiirtását, különösen most a fa inséges szük világban.

Megemlíthetem, hogy a méhészeknek sem sok érdekük van a mézelő növények, fák terjesztése és megtartása iránt; például hozhatom fel erre azt a szokást, hogy a keretleceket a méhészeti eszköz elárúsítók elég gyakran készítették hársfából. Mi szükség van erre? Mintha a fenyőfából készült keretlecek nem felelnének meg; ez arra vall, hogy a hársfák kipusztulásától sem riadnak meg a méhészek; és szívesen előmozdítják azok rohamos kipusztulását.

Számos baja van a méhlegelő elterjedésének; ma-holnap arra ébredünk fel, hogy alig lesz itt-ott vidék, ahol méhészkedni érdemes.

Törvényerejűleg kellene ezt kötelezőleg szabályozni s a gazdag méhlegelőket minden úton módon megvalósítani és állandósítani.

Igen helyes dolog a szerkesztőségnek az a törekvése, hogy az erre vonatkozó adatokat beszerezni igyekeznek; alkossunk végre magunknak a méhlegelő kérdésében egy tiszta képet, hogy felismerve a bajokat, az állam útján nyerhessünk radikális és gyors segítséget.

Ugy hiszem, erre országsszerte égető szükség van.

Vajnovszky Vince,
törvényszéki bíró.

Porcsalma-Tyukod.

Az elmúlt évadban a méhészet vidékünkön elég szépen haladt. Több méhészkedő gazda áttért a kaptáros rendszerre, de legnagyobb része azért mégis a kasos rendszert kultiválja, még az átmeneti rendszerre sem lehet őket rá bírni, mivel azt mondják, hogy sást tudnak eleget szedni és télen a kast megtudják csinálni és így nyáron nem kell bajlódni a méhekkel, csak ha rajzik be fogja és ősszel lekenezik, mert idejük nincs a kaptáros méhek kezelésére.

A rokkant katonáimat én az átmeneti kasos rendszerre vezettem be, hátha esetleg a többi méhészkedő is kedvet kap hozzá.

Méhlegelőnk hála Istennek elég jó van. Kora tavasztól, késő őszig van mit hordaniok a kis méhecskéknek. Van egy virág, — ugyan a nevét nem tudom, — hasonló a levele az árva csalánhoz, piros virágja kora tavasszal eléri az egész környéket, a kis méhecskék pedig úgy járnak rá, mint ha rajzanának. Mindenféle tavaszi virágnak van, de ez a legkiadósabb. A földek úgy telve vannak mézelő virágokkal, hogy eddig nem volt szükség phacéliára, de tavasszal megpróbálkozom vele. Melyik méhésztársam adhatna át egy kevés magot? Egyuttal méhésztársaim figyelmébe ajánlom, mint mézelő virágot, a kevésbé említett és ismert vad lóherét. Virágja apró, fehér, és ha a nap rásüt, oly isteni illata van, hogy az ember megrészegetül tőle. Méze vetekszik az akácmézszel, színe egy árnyalattal sárgább és illatos. A méhek rendkívül sokat hordanak róla, és igen igénytelen kis növény, bárhol megterem. Juniustól kezdve késő őszig nyílik. Jövőre magvát megszedetem és amennyit csak lehet lapunk olvasói rendelkezésére bocsájtom.

Fákat illetőleg, van akác és mindenféle gyümölcs-fáink. Mivel igen nagy gyümölcsösök vannak a környéken, ezekről is van hordásuk a méhecskéknek. Én megvagyok elégedve az évi eredménnyel.

Az időjárás rendkívül gyenge, a déli órákban 10—12 C fok meleg van, a kis méhecskéim vígan repdesnek.

Lőrincz Gyula.

Kerény.

December hóban ezen a vidéken négy olyan nap volt, amelyeken a méhek kijártak, különösen december 22-én a déli órákban 3 órán át tömegesen repültek.

A tél eddig inkább tavaszinak felelt meg, havat még nem láttunk.

Fél idője a télnek enyhén mult el, mintha tudná, hogy családjaik szegényesen indultak a télnek. Ebből azért baj is lehet, ha a téli enyhe idő januárba is át megy, mert az ideai és egy éves anyák korán fognak erősebb népesség mellett a fiasításhoz. Óva intek mindenkit, hogy az ideai és egy éves anyákra a legnagyobb gondot fordítsa, nehogy a megindult fiasítás miatt inséget szenvedjenek, mert az ilyen családok képezik a méhes kincses bányáját.

Chorus Iván.

Okorág.

Méhészemben én is a jövedelmező méhészetet üzöm a rajzás megakadályozására az érett méz elszedésén kívül semmit nem használok.

Vannak tartalék szalmakasaim, melyekbe az esetleg kijött rajokat befogom, s szeptember végéig hagyom had gyűjtsenek. A kaptárak betelelése után jön a sor a kasok mézének elszedéséhez, mit a következőkép teszek: A kasokban a lépeket hosszú görbe késsel a kástól elválasztom, s szép csendesen egy darabban a lépeket kiemelem, s a méheket leseprem.

Előzőleg a kas eredeti helyére egy üres kast helyezek, hová a lesepert méhek visszazállnak. Este, ha a méhek

csendesesen vannak új üres lakásukban, jele, hogy az anya is megvan, s ha jó erős volt a család, esetleg egy öregebb anyával bíró kaptár felsegítésére használok, melyből az anyát előzőleg szintén kikeresem s megsemmisítem. A felsegítendő kaptár méz ürét a költő tértől drótszítával választom el és a szalmakas méheit este a kaptár mézürébe öntöm. Az éj folyamán a méhek egyenlő szaguakká lesznek, mire a drótszítát eltávolítom, a méhek a méz üreből a költőébe lehúzódnak. Így egy esetleges anyátlan család anyát kap, egy hibás, vagy öreg anya helyett én pedig egy fiatal anyát és egy népesebb családot kapok. A kas helyére még a méhek kijárnak, semmi sem vesznek, nehogy a kirepült méhek oda vissza szálljanak.

Az ilyen méz elszedéssel alig 15—20 méh pusztul el összenyomás által. A lépeket kipergetem, s keretekbe szabdalom s a kiselejtezett öreg lépek helyett a jövő évré tartalékba teszem. A kereten kívül eső lépdarabokat a kiselejtezett lépekkel együtt kiválasztom, miáltal fölösleges viaszt termelnek, amitt nem kell azonban műlétnek beontenem, mert tartalék lépet készlet elegendőt kapok. Az összes szalmakasommal így bánok el, azok népét mind felhasználom a kaptárak felerősítéséhez, miáltal kaptáraim mind népesen jutnak telelőbe.

Ha az anyára szükségem nincs, azt kikeresem, mi a méz elszedése közben sikerül is, s csak a dolgozó méheket adom a felerősítendő kaptárhoz.

A méhek telelését illetőleg vidékünkön szép reményekkel nézhetünk a tavaszi kirepülés elé, mivel az ideai tél oly gyenge volt, hogy december 26-án és 27-én 19^o R. melegben a méhek kirepülhettek, tisztulási kirepülést végeztek, miáltal a tavasz megérkezéséig fogságukat könnyebben elviselik.

December hó 27-én 19^o R. melegben 2 gyenge családot vizsgáltam meg, s meglepőde tapasztaltam, hogy mézkészletük alig fogyott. 32 egyesületi kaptáron alig lehetett 1—2 elhullott méhet találni. A legtöbb család mind a fenék deszkán van még, s a röplyuknál erősen szel őztetnek. Az időjárás továbbra is enyhe változatlanok ígérkezik, naponta esővel, állandóan 5—6^o R. meleggel. Szeptember óta alig volt 1—2 nap fagypontra körüli hőmérséklettel. Vidékünkön a méhészkedés orsz. egyesületi kaptárral üzzük, a sok kaptárvita, melyről már oly sokat olvastam, mind felesleges fecsegés, határozottan állithatom, hogy a kaptárak nagyságát a vidék határozza meg. A 40 félkezes egyesületi kaptárak is, vidékünkön az elmúlt évben nagyon bizonyultak. Okszerű méhészettel a községben csak ketten foglalkoznak, habár a méhlegelő jónak mondható. Tavasszal a szomszédságban a nagy erdő tele különféle barkásfával, az uradalmi utak tele akác- és hársfával, majd akácvirágzás után a rengeteg vadrepcétől sárga a határ, mi az őszi dér beálltaig díszlik. Tarló virág a nedves kötött talajban csak elenyésző kevés található, mi onnan ered, hogy a tarlókat aratás után feltörik. A hosszú, kelémes őszi időt mézelő fák ültetésével kellett volna eltölteni, de sajnos, a község vezető embereit 4 évi ittlétem alatt sem sikerült semmi újításnak megnyerni, pedig ugy a községben, mint az utak mellett százával lehetne azokat elhelyezni. Ugyszintén hiábavalónak bizonyult a mult évben szept. 3-án tartott méhésznapi is, újabb kezdőket nem eredményezett.

Gyorsok József.

Tolna.

A méhek telelése eddig ugylátszik elég jó volt, bár sok vizes-ködös idő volt december havában is. Amióta méheinknek általános kirepülése megszűnt, többször volt alkalom időközönként kirepülni. Legutoljára december 28-án általános tisztulási kirepülést végeztek, ami a sikeres, jó kitelelésre nézve nagyon jó kilátást nyújt, amennyiben nálunk már febr. 15—20-ika között rendszerint olyan enyhe napok szoktak mutatkozni, amikor már ismét mind gyakrabban tudnak kirepülni, így méheinknek a fogságra való kárhóztatása előrelátnatlag nagyon rövid ideig fog tartani.

A kaptárakkal való méhészkedésre nézve irhatom a következőket: Azt mondhatjuk, itt is érvényesül az a közmondás, hogy ahány ház annyi szokás és hozzátéhetjük, annyiféle kaptár. Találni itt a nagy álló és fekvő kaptártól a legkisebb kaptárnak legkülönbözőbb fajtáját. A legtöbben méhészkednek álló kaptárakkal és pedig az orsz. egyes., vagy ahhoz hasonló keretmértű kaptárakkal. Az orsz. egyel. kaptár mellett legtöbb Bocznádi-féle kaptárral lehet találkozni, amely ha nem is onja minden évben egyformán a mézet, de szerény véleményem és tapasztalatom szerint abban kevésbé pusztulnak el a méhek, ha rossz időjárásban volt is részünk és ha kevésbé érünk is rá méheinkkel foglalkozni. Ezzel nem akarom azt mondani, hogy annál vagy annak egy fajtájánál jobb nem létezik, mert láttuk már ennek is több átalakulását, változtatását, azonban a főbbvonás, a nagyobb keret és ürméret megmarad, amiben a kitelelésre és gyűjtésre nézve

az előny fennáll. Láttam és hallottam már szép eredményeket én kisebb kaptárral méhészkedőktől is, de azok rendszerint, akik már kisebb kaptárral nagyobb méhészteket rendeznek be, más kaptárral méhészkedni nem szoktak, így az a község hozamát és méhész ügyességét csak azon az egy rendszeren keresztül látjuk miért végleges ítéletet ily esetben nem is mondhatunk. Szerintem lehet elég jól méhészkedni a legtöbbször helyen kisebb kaptárral is, ha a méhésznek van arra elég ideje és szereti a babra munkát, mert az tagadhatatlan és sokszor megírt tény, hogy p. o. az orsz. egyes. kaptárral sokkal több munka van, mint p. o. az egyszerű 3 keretsoros álló Boczonádi kaptárral. Az előbbi alkalmasabb az „ördögös“ fogások eszközésére, amire az utóbbival méhészkedőknek nincs — azt hiszem — szükségük, mert a teendők oroszánrészt elvégzik a méhek. A magam részéről legalább is legnagyobb mértékben tartózkodom a méhek életébe való erőszakos beavatkozástól és szinte nevetségesnek tűnnek fel előttem azok a méhészek, akik örömlüket lelik abban, ha szegény méheiket minden héten 1—2-szer a keretbakra hányják. Szegény ártatlan méhek! Csak sajnálni tudlak benneteket! Nagyon sok függ azonban a méhlegelőtől, mert — amint nagyon helyesen egyik német méhész mondta — ahol hegyen-völgyön virág van, ott minden bolond okos méhész. De mit látunk itt?! Most jön már felülről a gyengéd figyelmeztetés, hogy a hősök emlékére ültessenek a községek eperfaligeteket. Borzasztó, hogy még mit fel nem használnak a selyemtenyésztés érdekébe, még a hősök emlékéit is! Az elesett hősök pedig igazán nem azt érdemelnék meg, hogy holmi *megkopasztott ligetek* hirdessék az ő hősiességüket és dicsőségüket. Ezen cél (emlék) elérésére már csak alkalmasabb volna, ha minden elesett hős hazánk fia részére akár köztéren, akár utcán egy-egy sebb, hosszabb kora (százados fa ültetetik p. o. hársfa, ami azután e mellett a méhészteket is nagyon jó szolgálatot tenne. Hisz a méhészek száma sok helyen örvendően szaporodik, de mi haszna lesz, ha nincs jó legelője a méheknek. Hát nem tud lenni nekünk is egy Bezerédjünk! Mozduljanak meg a méhészeti egyesületek, köztük leginkább hivatott erre az orsz. méh. egyesület. Ne engedje ügyünket minden alkalommal és téren hátrébe szorítani. Hisz az még sem járja, bár az eperfa ültetését derüre-borura minden községre rá erőszakolják, még olyan községre is, ahol sohasem foglalkoztak, de a közel jövőben sem fognak selyemhernyó nevelésével foglalkozni. Látszik, szinte nevetséges, hogy minálunk mindent kaptafára akarnak huzni. Azért történnek meg oly dolgok, hogy mint a paraszt ember mondja »mindent paragrafusra csmálnak«, hát ő is a szerint jár el abban is, amit nem az ő inyere gyártottak, csak hogy abban nem lesz közönet. Az egyik sárközi községben megtörtént a következő eset: X. faluba kidobolták, hogy mindenki a háza elé ültetett eperfára vigyazzon és gondosan tisztogassa meg. Gondolt egyet az egyik paraszt ember, akinek sehogy sem tetszett a háza elé ültetett eperfa, »no majd én szorgalmasan meg fogom tisztítani« mondotta. Ugy is lett, korán reggel rügyfakadásakor kiment nap-nap után az utcára és tisztogatta a fiatal eperfát még pedig úgy, hogy az sohasem hajtott ki. Amikor aztán látni lehetett, hogy már elszáradt, bejelentette az előjáróságnál, ahol azt tudomásul vették és helyette ültetett más fát.

Hetyéssy Lajos,
közs. jegyző.

Szerep,

Méheink telelése — ez ideig — kedvező állapotok között történt. Nov.—dec. hónapban az időjárás néhány nap kivételével általában enyhe, sőt tulnyomó részben erősen tavasziasnak mondható. Az elmúlt két hónapban csak néhány nap volt olyan, hogy a déli órákon röpködő méheket ne láttunk volna, sőt egyes napokon a délre néző kaptárok különösen valódi jartatást végeztek. Ez év első napján pedig olyan hatalmas méhzhongás volt, hogy József napján sem kérhetünk szébbet.

Tudom, hogy nagyon is a készletek rovására történik az ilyen telelése, de hála Istennek készletek van bőven, így a fogyasztás a legkevésbé sem aggaszt.

Van azonban az elmúlt évi méhészteinkben egy dolog, a mely valóban aggodalommal tölt el, amelyre tisztelettel felhívom kedves lapunk után méhészteink szives figyelmét. Azt hiszem máshol is volt hasonló észlelés az elmúlt őszi betelelés alkalmával.

Az időjárás vidékünkön az elmúlt nyárra, különösen a nyár utolsó fele, abn. száraz volt. Aztát eső éppen nem volt ez idő alatt, így méheinknek őszi hordása éppen nem volt, sőt már ősz elején a készletek fogyása is észlelhető volt. Amidőn hordás nincs, természetesen a szaporítás is megszűnik, én harminc évi méhészteim alatt soha sem láttam a kaptárból úgy kifogni a fiasítást már szeptember első napjaiban, az utána következő időben pedig már a fiasítás meg sem kísértett, így most méheink valóban nélkülözik az őszi kelésű fiatal méheket csak a nyári szaporodással lettek betelve. Ez a mi aggaszt. Vajjon hogy bírják ki az öreg dolgozók a telelést?

Edes apámtól hallottam, aki 70 évet töltött el a méhészkedésben, hogy egy esetben olyan dolog történt méhesében, a melynek magyarázatát sohasem tudta megadni, t. i. szépen be-

telt méhei télen lehullottak, dacára a gazdag méhészletnek, alig maradt tavaszra néhány gyérnépességű családja, méhállománya pedig 40—50 család között váltakozott.

Vajjon nem ilyen időjárás okozta-e a pusztulást? — majd elvállik. Az eset azonban mindenesetre gondos megfigyelést érdemel.

Méhészteink az utóbbi évek alatt erősebb fejlődésnek indult, nem csupán csak a régebbi méhészek fejlesztették méhesüket, hanem több új méhész lett, akik már csak kaptárral kezdenek méhészkedni, míg a régebbi méhészek — köztük jó magam is — még mindig nem szakítottunk a kasos méhészettel tökéletesen, majd annak okát lesz alkalom bővebben kifejtetni, ha ugyan valamelyik méhészársam kíváncsi lenne rá.

Nagyobb méhes, amelyben 70—100 család van, az enyéim kívül három van a vidéken, 20—30 családú méhese van 20—25 egyéneknek, ezenkívül 2—3 családú méhes is van 20—25, e szám a közeli négy községben van.

A kaptárok 50 százaléka ingatlan szerkezetű, 50 százaléka pedig tulnyomó részben orsz. egyl. kaptár. Ezek között van néhány Neiszer-rendszerű és az idén nálam először egy Boczonádi kaptár.

A nagyobb méhesekben néhány átmeneti kaptár is van, lapos gyékény-kas aljjal, nálam is van ilyen vagy 20 család, amelyekkel szintén jó eredménnyel lehet méhészkedni. 2—3 év óta az újabb beszerzők a 4 soros egyleti kaptárt szeretik legjobban, van azonban még néhány méhészünk, aki egyáltalán nem volt rávehető az ingó szerkezetű kaptár megpróbálására, de hát ez így volt mindig. Kinek a pap, kinek a papné, legyen nekik az ő hitök szerint.

Rácz Béla,
méhészeti megfigyelő áll. vezetője.

Kérdések és feleletek.

Rovatvezető: Teodorovits Ferenc, m. kir. erdőtanácsos.

A kérdések és feleletek rovatában mindenki szakszerű utasítást, vagy választ kap, ki valamely a méhésztebe vágó kérdésével ez iránt a szerkesztőséghez fordul.

A hó 20-ig beérkező kérdésekre a következő hónap elsején megjelenő lapban válaszolunk, ezen időn túl beérkező kérdésekre pedig a legközelebb jövő számban.

1. sz. kérdés. Sz. H. Gy. Orosháza. Alkalmas volna-e a nyers cukorrépa kifőzött leve a méhek tavaszi serkentő etetésére, illetőleg a méhek téli eleségének pótlására, esetleg mézzel összefőzve?

Felelet. A nyers cukorrépa leve cukorral, méginkább mézzel összefőzve a tavaszi serkentő etetésre felhasználható.

2. sz. kérdés. B. J. Besztercze. Mivel etessem méheimet, cukrom nincs, mézet pedig méheim nem gyűjtöttek eleget. Megjegyzem, hogy cukrot a legnagyobb utánjárás dacára sem tudtam annyit szerezni, amennyi a szükség etetéshez elég lenne.

Felelet. Ha méheiket télen át akarja etetni, azt a jelen viszonyok között csak vízzel hígított mézzel teheti; tavaszi etetésre az 1. szám alatti kérdésben jelzett cukorrépa főzet mézzel összefőzve jöhet szóba.

3. sz. kérdés. K. Ö. Bánlak. Az enyhe időjárás következtében nem történhetik-e meg, hogy a méhek fiasításhoz látnak és a később bekövetkező hideg időre a fiasítást fedetlenül hagyva, a költés-senyv léphet fel. Mit kellene tenni, hogy ez meg ne történjék?

Felelet. A méhek gyenge téli időjárás mellett is — ha a kaptárok napfénytől védetten állanak — csak tél utolján kezdenek a fiasításhoz. A fiasítás ez időtájt a család népességéhez mérten olyan, hogy a lehülés következménye bajt nem okozhat. Baj a lehülés következtében elpusztult fiasításból csak a késő tavasszal, tehát a nagymérvű költés idején, következhet be. Erős család akkor is segít magán; kiszívja a fiasítást és a megmaradt anyagot kihordja; gyenge családok leölt fiasítását pedig elszedik és az erős családok között szétosztva, a takarítást azzal végeztetik el.

4. sz. kérdés. S. B. Paks. Őszi pergetésnél a mézet teljesen új hordókba szűrtem, amely a mézet megbarnította és sajátságos keserű ízt adott a méznek. Mit kell tenni, hogy mézem eredeti színét megkapja és keserű ízét elvegye, mert így senki nem akarja megvenni.

Felelet. A méz vörösbarna színét cseravval (taninnal), vagy gyöngymosattal való derítéssel vehetjük el, a keserűs így azonban eddig elé nem tudunk segíteni. A derítés olyan azok munkával és arra szolgál, berendezéssel jár, hogy célszerűbb az ily hibás mézet, ha a méhek külsőben szívesen fogadják, méhek etetésére értékesíteni.

5. sz. kérdés. S. D. Székelyhid. Betelelésnél több családot egyesíteni kellett, hogy méz készletem elég legyen. E szerint méh állományom egy harmadára apadt. Mi lesz a helyesebb, ha tavaszra a családokat rajokra osztom és egy családból többet készítek, anyát nevelek nekik, serkentő etetéssel — mert időközben cukorhoz jutottam — szaporodásukat növelem; vagy ha a tulnépes családokat együtt hagyom és azzal megyek a főhordás elé, ami nálunk május vége felé kezdődik.

Felelet. Ha a tavaszodás korán áll be a tulnépes családok két-két családra oszthatók, különben, ha nem túl népesek együtt hagyandók.

6. sz. kérdés. T. A. Kevermes. Szalma kasból át lehet-e telepíteni tavasszal a méheket keretes kaptárba és ha igen, mikor leghelyesebb azt meg tenni?

Felelet. Szalma kasból a családok a költés megindulással azonnal áthelyezendők; így a költéses lép is mozgósított szerkezetű kaptár kereteibe szabható, a családnak visszaadható.

7. sz. kérdés. Ő. V. Dunaharaszti. Melyik a jobb mézelő fa, a vadakác, vagy a tüskök nélküli nemesített akác?

Felelet. Ugy a tövises (vad akác) mint a tövistelen, vagy egy levelű akác mézelés tekintetében egyforma.

8. sz. kérdés. P. J. Konyár. Rendes viszonyok között kifejtett nagy család hány kiló mézet gyűjt az Országos Egyesületi háromsoros kaptárban?

Felelet. Hogy rendes viszonyok között egy egy nagy család évenként hány kilogramm mézet gyűjt az Országos Egyesületi kaptárban — érte itt az elvehető mézfelesleget — az a vidék méhlegelőjétől és az idő jóságától függ. Általában átlagképen jó évben évenként I. só osztályu méhlegelővel bíró területen 30–40 kilogramm, II. od osztályu méhlegelő területen 12–15 kilogramm, III. ad osztályu méhlegelő terület mellett, kevés kaptárral 5–8 kilogramm.



Gyümölcsfák téli ápolása.

A gyümölcsösben ne csak nyáron, meg ősszel keressünk foglalkozást, hanem ilyenkor, télen is, mert csak így érdemljük meg a következő évek gyümölcstermelését. Az idej rendkívül silány gyümölcstermés főoka éppen az volt, hogy annyi hernyó volt gyümölcsfáinkon, mint tavasszal a virág és ennek oka az volt, hogy nem törődünk a fa tisztogatásával, ápolásával, ami aztán alaposan megbesztelte magát, mert amilyen sok hernyó lakmározott gyümölcsfáinkon, épp oly kevéssé lakmározhattunk mi a termésből. Első dolgunk most az legyen, hogy a gyümölcsfák tövét olyan széles körben, mint amilyen terjedelmű a korona, ássuk fel. Ezt a munkát ugyan még ősszel jó

elvégezni, de ha akkor bármi okból elmulasztottuk, tegyük meg, mihelyt az idő enyhébbre fordul. Különösen fontos ez ott, ahol a kis zöld araszoló hernyó szokott pusztítani, mert ennek bábjai a fa alatt, a földben szunnyadoznak és a föld fölászásával elpusztíthatók, különösen, ha a gyümölcsösbe ilyenkor baromfit eresztünk. Később ezekből a bábokból előbujik a hernyó és felmászva a fára, a rügyekre lerakja tojásait. Ezért tanácsos az ásással sietni, de azért, ha valaki elmulasztotta ezt a munkát, jobb, ha most megteszi, mintha teljesen elhanyagolja.

Szokták a gyümölcsfák kérgét télen bemeszselni, vagy mészből, agyagból, vízből és marhatrágyából készített péppel bekenni. Ennek sokan nagy jelentőséget tulajdonítanak, pedig tulajdonképpen nem sok értelme van. Télen még nem lehet ellene kifogást emelni, de tavasszal határozottan árt a fának, ha a törzsét így bekenjük. Híszten ezzel eltömjük azokat a réseket, melyeknek hivatása, hogy a levegőt a fatörzs belsejébe bocsássák és a növény lélegzését elősegítsék. Az az állítás, hogy ettől a bekenéstől a fa szebb, egészségesebb kérgét kap — csak mesebeszéd.

Másképpen kell a fa kérgét ápolni. Ugy, hogy lehántjuk, ledörzsöljük róla a foszló részeket, a mohát. Tavasszal tiszta, vagy lugos vízzel és drótkéfével lemoszuk, ledörzsöljük a törzset, hogy azt egyrészt megszárítsuk a főlősleges, elhalt részekről, másrészt elpusztítsuk azt a sok kártévő rovar, ami a kéreg alatt keresett és talál menedéket.

Téli munka a fák koronájának tisztogatása is. A tulsűrű koronát meg kell ritkítani. Egymáshoz közel lévő, vagy egymást keresztező ágak közül az egyiket le kell fűrészelni, metszeni. A sebhelyeket oltóviasz hiányában jó meszes agyaggal bekenni. A legfontosabb teendő pedig a hernyófészkeket, összeszáradt leveleket leszedni és elégetni, amit még bizony — sajnos tapasztaljuk, — nagyon kevesen végeztek el.

Az ekként gondozott fa kétszeres hasznot hoz a méhésznek. Először üde, nektárdus virágával a méhek szüretelik le, mert hisz az köztudomású, hogy üde, egészséges fának dusabb virágzata van, mint a csenevész, beteg fának; virágzás után pedig fejlett, izletes és hibátlan gyümölcsöket hoz, aminek a piaci értéke is nagyobb.

Ugyancsak ilyenkor kell a fákat trágyázni. Ez történhetik többféleképpen. Legjobb, ha istálló- és műtrágyával végyesen trágyázunk. Tudjuk azt, hogy a növényzet hajszálgökerei veszik fel a szükséges táplálékot, iparkodni kell tehát, hogy azok az anyagok, melyek a szükséges táplálékot szolgáltatják, lehetőleg közel essenek a hajszálgökerekhez. Leghelyesebb, ha e célból egy-egy fa körül öt-hat, egy méter mély és ötven cm. széles lyukakat ásunk a legszélső galyak alatt kör alakban és a jól érett istállótrágyát, amelyhez egy kevés szuperfoszfátot, vagy annak hiányában néhány kiló hamut teszünk, amely szintén dus mész- és foszfortartalmu, ezekbe a lyukakba helyezzük el. A lyukakat tavaszig nem tömjük be, hogy a hó és esővíz minél könnyebben a hajszálgökerekhez vigye a feloldott sókat. A trágyázást három évenként ismételjük.

Az ekként kezelt fa bőven visszafizeti a reáfordított munkát és költséget.

Hirdetéseket legolcsóbban vállal a kiadóhivatal.

Külföldi lapszemle

Rovatvezető: KABOS ZOLTÁN.

A »Bienen Vater« legutóbbi számában Josef Bittermann az elmúlt méhészeti évről megállapítja, hogy sok feljegyezni való történt a múlt évben, amelyek a jövőre nézve igen hasznos tapasztalatok. Így például beigazolódott, hogy a cukor-
 etetés mennyire nem ajánlható. Ahol kristálycukorral történt az etetés, ott még elég tűrhető volt a helyzet, de a nyers cukor határozott pusztítást eredményezett. A cukor-
 etetést szükséges bajnak nevezi, amellyel ugyan kevés méz-
 elésű eszterdőkben meg lehet menteni a méhállományt az éhhaláltól, — de azért a méhek erősen megsínylik e szükség-etetést. Megállapítja továbbá, hogy a természet-
 eredmény nemcsak vidékenkint, de családonkint is nagyon különböző volt. Volt vidék, ahol ugyszólván semmit sem gyűjthettek a méhek, viszont volt nagyon bő méz-
 elés helyenkint. — Ugyanez volt tapasztalható a családoknál is. Míg egyes családok tulságosan rajoztak, addig ugyanazon a helyen lévő más család 20—25 kilo felesleget gyűjtött.

Mint érdekes jelenséget említi meg, hogy a bő mézhordást tanúsító méhek különösen heves támadó természetűek és a legkisebb beavatkozásnál felingerültek, úgy, hogy sok esetben félbe kellett hagyni a megkezdett munkát, míg ellenben a rajozó családok békésebb természetűek voltak.

*

Ugyancsak a Bienen Vater hasábjain Dr. Franz Hrodolovics párhuzamot von a méz és cukor között és tudományos alapon kimutatja, hogy míg a méz a z emberi szervezetre határozottan üdítő és tápláló, addig a cukor nagyon is káros hatása. Azzal az általános elterjedt nézettel szemben, hogy a cukor nagy széntartalmánál fogva a szervezetet táplálja és így erőt ad, éppen az ellenkezőjét állítja, mert ugyanis a szervezetbe jutott cukor vegyi átalakulása míg egyrésztől hasznos lehet, másrésztől oly rombolást idéz elő, mely az előbbi jó tulajdonság mellett eltörlül. A cukornak tulajdonított tápláló erő éppoly téves, mint ahogy sokan azt hiszik, hogy a szeszes italok erőt adnak. Az orvosi vizsgálatok beigazolták, hogy az állítólagos erő látszata muló illúzió csupán, amely nagyon hamar elmúlik és helyébe a betegségek egész sorozata lép. Fejtegetései során hivatkozik a régi rómaiakra, akik kicsapongó életet éltek, nagy tivornyákat rendeztek, de nem ismerték sem az influenzát, sem a vakbélgyuladást, amely betegségeket sok esetben a nagymértékben élvezett cukor idézi elő.

Ugyanezeket a mézről nem mondhatjuk el, mert a méz természetes állati eledel, még pedig oly tökéletes, hogy azt a szervezet ugyszólván hátramaradó részek nélkül felhasználja. E szerint tehát a méz, amellet, hogy inycenségünknek kedvez, a z egészség fentartására határozottan jó hatása. Vigyázni kell azonban, nehogy hamisított mézet együnk, mert a hamisított méz saccharosse és glucose vegyületéből áll és mivel a glucose kénsav, sósav és egyéb mérgező hatása anyagokat is tartalmaz, a szervezetre még a cukor élvezeténél is károsabb hatása.

A »Bienenwirtschaftliches Zentralblatt« hanneri méhészlap megállapítja, hogy a cukor-
 etetés adagolva nem káros a méhekre. Ha ez ellen mégis merülnének fel észrevételek, az csak annak tulajdonítható, hogy a szirup nem volt kellőképpen készítve és a megsavanyodott táplálék okozza a károsodást. Evégből közli, hogy cukoroldatból mindig csak annyit kell a méheknek — még télen is — beadni, amennyi legfeljebb két-három napra elégséges. Ha naponkint adjuk be a cukorszörpöt, az csak előnyös a méhekre. Ez az adagolás télen csakis a kaptáron kívül tölthető edényekben történhetik, mert a kaptárt minduntalan felnyitogatni, a méhek elpusztulását eredményezné. A szörpöt úgy kell készíteni, hogy a cukrot híg lére főzzük, egy kevés méz hozzáadása mellett és a főzés alatt felgyűlő habot óvatosan leszedjük. Minden liternyi szörphöz egy késhegynyi salicil-savat vegyítünk, amely a folyadék erjedését a meleg kaptárban megátolja. Az ekként előkészített folyadékot langyos állapotban eresztjük be a kaptáretető edényébe a beépített levezető csatornán.

Kérjük t. olvasóinkat, hogy szükség-
 leitek beszerzésénél hivatkozzanak a
Méhész-Ujságra.

K Ü L Ö N F É L É K .

Erdélyi méhészeti támogatása. Donáth Aladár méhészeti szaktanár az alábbi lelkes körlevéllel fordul a magyar méhész-
 ékekhez az elpusztított erdélyrészi méhészeti felsegítésére. Nagyon kívánatos lenne, ha e kérés minden méhész szívéhez találna:

Szeretve tisztelt Méhészársak!

Azt hiszem nem vagyok ismeretlen előttetek, szeretve tisztelt méhészársak. — Ti tudjátok, hogy több mint két évtized óta dolgozom édes hazánk méhészeti kulturájáért úgy, miként nekem adatott. Tudjátok, hogy mindig hoztam valamit a magyar méhész-
 ézetnek s ha keveset is, de jó lélekkel hoztam.

Most pedig üres kézzel és kéni jövök hozzátok!

Kéni, — de nem magamnak, hanem székely véreimnek! A székelyeknek, akik előttetek e rettenő csatákban tettek bizony-
 ságot arról, hogy: „Csak nem fajult el még a székely vér! Minden kis cseppje drágagyöngyöt ér.”

Bizonyoságot tettek: északon, délen és nyugaton s az ősi hazát a vad mőcök undok hordái dulták fel. Közeleg a tavasz s ott a völgyek ringató ölében a virágok tengere virul! — Virul, de a Székelyföld méhállománya elpusztult s azt újból vissza kell állítani. — De jelentékeny a kár az északkeleti és a déli határ-
 széleken is!

Mindnyájunkra köteleesség, munka vár.

Amit tesztek, nem egyesekért, hanem a közérdekért: a hazáért fogjátok cselekedni.

Nem könyöradományokat kérek, — ezt illetőleg kell, tudja és kövesse mindenki a saját szíve sugallatát, — az én kérésem csupán az lenne, aki több méhcsaláddal rendelkezik, határozza el magát 1—2 méhcsalád eladására; akinek pedig eladásra nem jut, ne sajnálja kipuhátolni, hogy hol, hány méhcsaládot és milyen áron lehetne megvásárolni? Méltányos árakat értek! (Lényeges, hogy az illető méhcsalád ragadás költésrothadás ne legyen).

A tudósításokat Kolozsvár, Ferenc József-ut 18. sz. a. kérem sürgősen.

Méhészársi szeretettel:

Donáth Aladár, XII. méhészeti kerület vezetője.

*

A Tiszántúli Méhészegylet megalakulása. A tiszántúli vármegyék méhészeinek nagy napja volt 1916. december 28-án. Régi és soká elérhetetlen vagyunk ment teljességbe: megalakult Nagyváradon a Tiszántúli Méhészegylet. Nehéz időben, aránylag rövid, de kemény munka után jött létre ez az új szervezet, melynek feladata, hogy a tiszántúli a Királyhágóig lakó méhészeket tömör, eleven kapcsolatba hozza egymással és a méhészet nemes ügyét minden téren előmozdítsa.

A Niedermann Antal postatanácsos elnöke alatt működő előkészítő bizottság befejezte az alapszabályok megtervezését és körülbelül 250 tagot összegyűjtve, a mozgalom megindítója és főtámasza: Ipolyi Keller Gyula, a földmivélsügyi miniszterium kirendeltségének vezetője, december 28-ára tűzte ki az alakuló közgyűlés megtartását.

A közgyűlés elnöke, Ipolyi Keller Gyula rövid magas beszédben foglalta össze az előzményeket és vázolta az egyesület célját. Elismerő szavakkal emlekezett meg Siket postafőigazgató támogatásáról, a postaalkalmazottak szépszamu csatlakozásáról és főleg Niedermann postatanácsos nagyszabású szervező munkájáról, melynek az elnök szerint az elért siker oroszánrésze köszönhető. Majd fölhívta elnök a megjelenteket, hogy a megalakulás dolgában nyilatkozzanak.

Takács Gyula máv. mérnök indítványára egyhangú határozatot hoztak ki a megalakulást. Az alapszabálytervezetet Papp Imre gazdasági egyleti titkár némi módosításával változatlanul elfogadták.

Ipolyi Keller Gyula egyesületi elnöknek dr. Cziffra Kálmán főispant, ügyvezető elnöknek Niedermann Antal postatanácsost, alelnöknek Gresinczy Antal kanonokot hozta javaslatba. Általános lelkesedéssel megválasztották. Gresinczy megválasztását meleg szavakkal köszönte meg, lendületes beszédben vázolta a méhészet lényegét és Isten áldását kérte az egyesületre. Niedermann méltatva Ipolyi Kellernek az egyesület körüli páratlan érdemeit, javasolta, hogy a hála csekély kifejezése gyanánt választatassék meg társelnöknek, ami zúgó taps és éljenzés között megtörtént. Majd a tisztikart és a választmányt választották meg.

Ipolyi Keller elnök javasolta, hogy az egyesület védnökségét ajánlják fel gróf Széchenyi Miklós megyéspüspöknek. Általános nagy örömmel elfogadtatták. A fölkérést a közgyűlés az elnökség által alakítandó szűkebb bizottságra bízta. Ugy szintén az egyesületi elnöknek Cziffra főispánnal is küldöttségileg fog a tisztikar tisztelegni.

A közgyűlés berekesztése előtt Takács Gyula lelkes beszédben hajtotta meg az elismerés zászlóját Ipolyi Keller elnök előtt és érdemeinek jegyzőkönyve foglaltását javasolta. Egyhangú helyesléssel elfogadtatták.

Az elnök rövid összefoglaló beszéddel rekesztette be a közgyűlést és a tiszántúli méhészei emelkedett hangulatban egy szebb méhészfőreményében oszlottak szét.

„Méhészeti Hetilap” címen Méhész Jenő szerkesztésében egy új szaklap jelent meg Tiszacsécsén. A lap, mint címe is mondja, hetenkint jelenik meg. Az első lapszámról még sokat nem mondhatunk, mindenesetre méltánylandó az a törekvés, a mellyel méhészetünket e lap is előbbre vinni szándékozik. Szívesen üdvözljük új laptársunkat és szívós kitartást kívánunk vállalkozásához.

Utász zsebnaptár a méhészek szolgálatában. Szigethy Gábor nagyváradi államépítészeti hivataltiszt szerkesztésében megjelent az országos utász zsebnaptár 1917. évi száma, mellyel a naptár második évfolyamába lépett. Jellemző a mai nehéz megélhetési viszonyokra a naptár azon életrevaló új utmutatása, mely olvasóit a gazdasági tevékenységre, különösen a méhészetre és házi nyul tenyésztésre serkenti, mert csak e két szórakozást nyújtó foglalkozást gyakorolhatja rendes hivatali teendői mellett utas-ter, utkaparó és e két foglalkozás tisztességes mellékjövedelmet biztosít. Ajánljuk ezen naptárt az érdeklődők figyelmébe ára 2 kor. 50 fillér, megrendelhető Nagyváradon, a naptár szerkesztőségénél.

Penészes műlépek. A műlép, ha még előző évben készült a tél folyamán rendszerint egy kevés penészt kap a területén, azonban az ilyen műlépet — feltéve, ha tiszta viaszból készült — beadhatjuk tavasszal a méheknek kiépítés végett minden aggo, datum nélkül. A méhek szépen letisztítják a penészes részeket. Különböző tapasztalatból is tudjuk, hogy ez erősen megpenészedett régi lépeket is lerágják a méhek a közfalgig s úgy építik ki újból. Nem kell tehát a kevésse penészes lépeket mindjárt felolvasztani.

Kicsiny királyné petézőképessége. Általában az a nézet van elterjedve, hogy kicsiny királynék nem oly termékenyek, mint a szépen kifejlődött nagyobbak. Ha igaz és megdönthetetlen is a természet azon szabálya, — a nagy nagyot képes véghez vinni — mégis gyakran találkozzunk kivételekkel is. A méhészeknek — nagyon helyesen — ugyan az a törekvésük, hogy nagyobb fajta királynékat neveljenek, illetve, hogy minden egyes méhcsaládjuknak minél nagyobb, szebb és jól petező királynéja legyen, de mégis gyakran megessik, hogy kisebb testű királynéval is meg kell elégednünk, különösen akkor, ha az anyanevelés nem

sikerült, vagy azokban hiány van. Ilyen esetekben természetesen meg kell becsülnünk a kisebb királynékat is és nem ritkán arra a meggyőződésre jutunk, hogy a csupán szükségből megtürt királyné igen szépen fiasít, a család vetekedik akármelyik erősebb méhcsaláddal s az évi eredmény is olyan, hogy a méhészt meg lehet vele elégedve.

Méhészeti szakelőadások Szegeden. Mint már korábban is megirtuk, a Méhészt Ujság szerkesztősége és kiadóhivatala nagy sorozatos méhészeti előadásokat rendez Szegeden, amelynek befejezése után dr. Cicatricis Lajos főispán és dr. Somogyi Szilveszter polgármester védnöksége mellett méhészeti tanfolyamot tart a rokkant katonák részére. A tanfolyamon nemcsak a rokkant katonák, de bárki résztvehet, aki a méhészet iránt érdeklődik. A tanfolyamon 50 rokkant katonára vesz részt, kiknek elszállásolási és étellemezési költségeit a tanfolyam egész ideje alatt a Méhészt Ujság kiadóhivatala fedezi. A tanfolyam befejezése után ami április és május hónapokban lesz, tíz rokkant katonából képzett méhészt 3—3 teljesen felszerelt kaptárt ajándékozik a Méhészt Ujság kiadóhivatala, hogy azzal megkezdhesék a méhészkedést.

Az első méhészeti szakelőadás január hó 28-án lesz megtartva Szegeden, a városháza dísztermében, amelyre olvasóinkat és általában minden érdeklődőt ezuttal is meghívunk. A szakelőadás Donáth Aladár méhészeti szaktanár „A méhészkedés jövedelmezősége és a méhészt nemzetgazdasági jelentősége” címen tart előadást. Utána dr. Resch Ignác „A méh bonctana” címen vetített képek kíséretében és preparátumok bemutatása mellett ismerteti a méhek természetrajzát. Előadás után Donáth Aladár saját rendszerű zilipes kaptárát mutatja be.

A második előadás február hó 25-én lesz, amikor Ludvig Ede „Az álynyák és a szüznemzés”-ről tart előadást, utána pedig Balogh Bálint a nyugatmagyarországi méhészeti egyesület titkára ismerteti saját rendszerét és a Balogh-féle rakadókaptárát bemutatja.

Az előadások mindkét alkalommal délután 4 órakor kezdődnek és díjtalan.

Előadások lesznek még március és április hónapokban, amikor is az Országos Egyesületi, Liebner, Neisser, Hungária, Maurer, Göndöcs, Boczanádi stb. kaptárak és az egyes elterjedtebb méhészeti rendszerek lesznek ismertetve.

A következő előadások idejét és előadóit, valamint az előadások tárgyát jövő havi lapunkban tesszük közzé.

Uj rovat a Méhészt Ujságban. Mivel a kertészkedés közeli rokonságban áll a méhészkedéssel és ugyszólván méhészkedni helyesen nem is lehet kertészkedés nélkül, mert hiszen nem mindenkinek van oly kedvező helyzete, hogy méhei legelőt semmiféle irányban nem kell javítani, viszont a méhes tájékat mézelő és gyümölcsöt termő fákkal beárnyékolni tetszetős is, hasznos is, elhatározta szerkesztőségünk, hogy a gyümölcs és virágkertészetnek, különös tekintettel a mézelő és himpört adó növényekre »Kertészet« címen új rovatot nyit, amelyben az egyes mézelő és himporos növények ápolását, tenyésztését és nemesítését tárgyaljuk, hogy ezzel is bővítsük olvasóink ismeretét. Azt hisszük, o-ztatlan tetszéssel találkozik ezen elhatározásunk olvasóink körében. E rovatot ideiglenesen főszerkesztőnk vezeti, mindaddig, míg a most harctéren küzdő egyik országos nevű kertészeti szakirónk, a háboru befejeztével azt át nem veheti.

Mennyit veszít a méhészt, ha méheit lekénezi. Eltekintve attól, hogy a méhek lekénezése által a méhállomány jelentékenyen apad, a méhészt még más oldalról is károsodik. Wurster német méhészt ugyanis hosszas kísérletezés után megállapította, hogy az a méhcsalád, amelyet kénnel akarunk leölni, hogy azután mézét elszedjük, a megfulladás előtt fejeiket a mézzel telt sejtükbe dugják és addig míg haláluk bekövetkezik, teleszivják gyomrukát mézzel. Pontos mérések után meg lett állapítva, hogy ily módon egy kaptár méh 1—1½ kiló mézet fogyaszt. Ha már most tekintetbe vesszük a méhcsalád értékét, ugyszintén a leölt méhek gyomrában levő mézet, megállapíthatjuk, hogy vesztéségünk sokkal nagyobb, mint azt első percben gondoltuk.

Repülő rajok megállítása. A megszőkni akaró rajokat legbiztosabban úgy kényszeríthetjük leszállásra, ha puskával, vagy revolverral elibük vagy utánuk lövünk. A lövés zaját ugyanis érzőrgésnek gondolják, a feljük repülő golyó füttyülése pedig a zivatar közeledését sejteti velük és ezért a legközelebbi tára tényleg le is szállnak.

HIRDETÉSEKET legjutányosabb feltételek mellett vállal el kiadóhivatalunk.

Tavaszi szállításra nemesített **méhrajokra** vagy **méhtörzsekre** már most is elfogadok rendeléseket. A törzsek sejtrel, mézzel, anyával csak 20 korona. A raj nagyság szerint 15—20 korona. A rekeszeket kizárólag csakis a szállításra adom kölcsön s azokért hat korona betétbe helyezendő. — A rekesz és üres keretek bérmentve vissza küldendők, amiért a pénzt visszautalványozom. **Maurer János Kecskemét.**

M É Z E T,

VIASZT VESZ mindenkori legmagasabb napi árban, edényt, pénzt előre küld: **Hoffmann János** termény-kereskedő, **S Z E G E D.**

Tisztelettel é tesitem méhész társaimat, hogy a háboru kitörésekor beszüntetett mühe'yemben a **kaptárak** készítését ismét megkezdtem, szives megkeresésre árajánlattel szolgálok.

Méhész-társi üdvözléssel: **Griel Károly** asztalos mester és méhész. Győr. II., Tavasz-utca 1. szám.

Veszek méhet, (méhest) nagyban 20 családon felül. Ajánlatot a keret méret, minőség, lépmennyiség és ár megjelölésével kérek. Közvetítést díjazok. **MISKOLCZY FERENC, Baja.**

Legmegbízhatóbb a **Leinzinger-féle** hajfestő. Szigoru titoktartás mellett kapható a haj-, bajusz-, szakáll festésére, világos barna, barna, fekete színben, pontos leírással dobozonként **3 koronáért.**

LEINZINGER GYULA

gyógyszertárban. — Szeged, Széchenyi-tér.

Örömsugár villan gondos méhész arcán! **Megtalálta végre!** Évek hosszú során Mit oly epedve várt, kísérleti nyomán Előállítja már — jó méhviaszból ám! — Szállítja is folyton a „**Ludwig-műlépet**“, Ritzmann Lajos méhész, kérjen árjegyzéket, Melyet frankó küld szét s abból **rendeje meg,** **Méhészletbe vágó s az összes jó cikket.**

RITZMANN LAJOS

műlépgyáros és kereskedelmi méhész, **Okér (Bácska).**

Mig a készlet tart,

megrendelhetők a következő munkáim:

1. „Természetesség a méhészetben“ című könyven 200 o/d. 60 ábrával, kü önös tekintettel a kezdő méhészekre. Portómentesen 3 kor. 50 fillér. — 2. „Méhállományunk nemesítése“ című pályamunkám. Portómentesen 50 fillér. (Bélyegben küldendő be).

Előjegyzéseket elfogadok:

3. „Természetesség a méhészetben“ című könyvem bővített kiadására. Ára 5 korona lesz. 4. „Utolsó virágok“ című művemre. Ára 1 korona lesz. 5. Számos érdeklődésre közlöm, hogy saját rendszerű **zsilipes kaptáramat**, melyből a rajt kiszállás nélkül elfogni és a mézet méhszurások nélkül elszedni lehet, helyben 32 koronáért készítik.

DONÁTH ALADÁR,

m. kir. méhészeti szaktanár. Kolozsvár, Ferencz József-ut 18

Irodalmi ujdonságok:

— kaphatók, vagy megrendelhetők a —

Szent István Társulat

könyvkereskedésében. — Szeged, — Kárász-utca 10.

Andor: Boldog Otthon 4.60 K., Nádasoly: Római martiralagum 10.50 K., Prohászka: Világosság a sötétségben füzve 5 K., kötve 8 K., Pásztor: Regény alakok 3.50 K., Márkus: Magyar gondok 5 K., Babits: Gólya kalifa 2.60 K., M. Layola: Coram Sanctissimo 1.60 K., Ichlicska: Erkölcsi és társadalmi jólét 4.— K., Molnár: Aruóimi erdő titka 3.— K., Kath. intézetek és egyesületek cím-tára 10.— K., Lár: Magyar művészet jövője 5.— K., Pallard: Anglia története 2.40 K., Terézia karmelita apáca önélet rajza 4.— K., Zsebatlasz 1917. évre 3.60 K.

Veszek 2 db. egyes országos **kaptárt** teljesen felszerelt magyar egyesületi **álló** relve, ár megjelölésével ajánlatot kérek. — **GYORSOK JÓZSEF** méhészte — Okorág. Baranya megye.

Hogyan fizet legjobban a méhészet?

Ugy, ha kaptár és eszközzükségleteinket, ugy szintén a többi méhészeti kellékeket a szigoru an szolid, jóhírnevű és már 32 év óta fennálló

Kühne Ferenc utóda

első magyar kereskedelmi méhtelegénél.

Budapest, I., Attila-utca 91. sz. szerezzük be.

Gazdagon illusztrált és sok ujdonságot tartalmazó, az 1917. évre szóló főárjegyzéke, méhészeti utmutatóval együtt, szivesen, ingyen és bérmentve küldetik.

FOGEL EDE

rézmű és bádogárugyári ipartelepe:
Szegeden, Kossuth Lajos-sugárut 14. szám
és Török-utca 2. sz. sarok.

Mintaraktára: Takaréktár-utca 8.

Ajánlja saját gyártmányu mézes bödönjeit és szőlő permetezőit. Javit minden fajtájú permetezőt.

Telefon: 645. és 1045. Alapítva: 1892. évben.

Vidéki megrendelések soron kívül intéztetnek el.

Órák kiváló pontossággal szabályozva 10 évi jótállás mellett.

Ékszerek dívatos és izléses kivitelben.

Évőeszközök ezüst s alpaccaezüsből.

Ezüstneműek és dísz tárgyak.

szigoruan szabott jutányos áron készpénz és előnyös részletfizetési feltételek mellett beszerezhetők

BRAUSWETTER JÁNOS

chronometer és műórásnál SZEGED.

Alapított 1847-ben. — Számos kitüntetés. — Több ezer elismerőlevél. — Legújabb díszes nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

**Vesz
bort, mézet.**

Elad nagyban és kicsinyben

bort, mézet

DANNER MIHÁLY

bor-, csemege- és fűszerkereskedő,
paprika, tarhonya és szegedi mosó-
szappan kiviteli üzlete. Szeged,
Széchenyi-tér 7. szám alatt.
TELEFON 78. szám.

Méhrajok, méhanyák, finom pergetett akác- és vegyes virágméz valamint finom kisüstön főzött pálinkák kaphatók

IMRE KISS BENIAMIN
méhészetéből és pálinka főzdejéből.
Ókéske, Pestmegye.
(Árjegyzék ingyen és bérmentve.)

Veszek országos egyesületi méretű 4 osztályos egyes vagy többes, lehetőleg zsalus, béelt; továbbá Hungária, vagy Nieszer, esetleg Liebner kaptárakat és Mayer ducokat; feltéve, ha azok jó karban vannak. Értesítéseket az ár megjelölésével címemre kérek.

Fedoracska Gyula,

az o. m. m. egy. szaktudósítója, Nagyléta.

Mézet, méhviaszt állandóan vásárol, min-
tázott ajánlatot kér: —
FISCHER IZIDOR Zalaegerszeg.

Cim megőrzendő.

Mézet

legmagasabb napi ár mellett vásárol a

Központi Tejcsarnok

S Z E G E D, Párisi-körút 16. szám.

Csurgalott akác- és virág-

mézet

a legmagasabb napi árban vesz az

Első Szegedi Mezőgazdák

Szövetkezete

Szeged, Pelófi Sándor-sugárut 4. sz.